BULLETIN

NORDISKA INVESTERINGSBANKEN • DECEMBER 2001

Miljövänliga energiformer i Norden

NIB firar 25 år

Utvecklad infrastruktur i Litauen

NIB arbetar aktivt för miljön

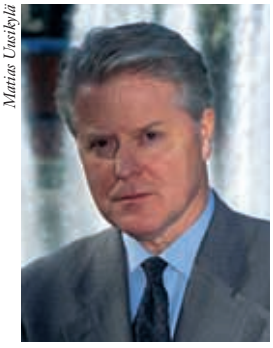
Matias Uusikylä

»Miljöpartnerskapet kommer att leda till minskningar i luftföroreningar och skadliga utsläpp till vattendrag«

INOM RAMEN FÖR EU:S nordliga dimension har ett nytt forum för samarbete etablerats. Syftet med Nordliga dimensionens miljöpartnerskap, NDEP, är att koordinera och effektivisera finansieringen av miljöinvesteringar med gränsöverskridande verkningar, främst i Östersjö- och Barentsregionerna. Genom detta partnerskap samarbetar nu internationella finansinstitutioner, EU-kommissionen, bilaterala bidragsgivare och tillväxtekonomier kring viktiga miljöprojekt.

I mars 2001 tog NIB och dåvarande EU-ordförandelandet Sverige initiativet till ett möte, där representanter för internationella finansinstitutioner som EIB, EBRD, Världsbanken, NIB och NEFCO, samt EU-kommissionen, Sverige, Finland och Belgien deltog. NIB stod värd för mötet som hölls i Helsingfors. Under mötet beslutade deltagarna att bilda ett miljöpartnerskap, NDEP. En arbetsgrupp med representanter från EBRD och Sverige fick i uppdrag att utarbeta ett förslag på partnerskapets utformning. Under EU-toppmötet i Göteborg i juni presenterades NDEP-förslaget och fick där ett starkt stöd.

NDEP:S verksamhet leds av en styrgrupp som beslutar vilka projekt som ska prioriteras och hur finansieringen av projekten ska koordineras. Styrgruppen utser dessutom en ledande bank för varje enskilt projekt. Fasta medlemmar i styrgruppen är EBRD, EIB, NIB, Världsbanken och EU-kommissionen.

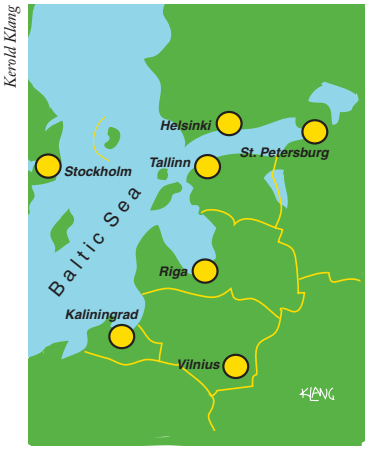

Kerold Klang

NIB valdes till ordförande för styrgruppen under det första verksamhetsåret och sammankallade till dess första möte i september 2001. På inbjudan av Stockholms stad och svenska finansministeriet hölls mötet i Stockholms Stadshus, där Sveriges finansminister Bosse Ringholm öppnade mötet. Förutom styrgruppens fasta medlemmar deltog också representanter för NEFCO och ryska federationen i mötet.

För miljön i Östersjö- och Barentsregionerna är det av största vikt att Ryssland aktivt deltar i NDEP:s arbete. Därför var det ett gott tecken att en vice minister från ryska finansministeriet deltog i styrgruppens möte i Stockholm. Ryssarna är mycket intresserade av att samarbeta i miljöprojekten i nordvästra Ryssland och Kaliningradområdet.

De miljöprojekt som NDEP kommer att engagera sig i, till exempel inom sektorer som fjärrvärme, avfallshantering, vattenrening samt förebyggande av luftföroreningar, kan ofta vara både dyra och besvärliga att genomföra. De är dessutom ofta tidskrävande och resultaten av investeringarna märks först på längre sikt, till exempel tydliga förbättringar i luftkvaliteten. Miljöpartnerskapet ska främja projektens implementeringstakt och underlätta finansieringen av dem. Genom effektiv koordinering kommer arbetet inom miljöpartnerskapet att leda till tydliga minskningar i luftföroreningar och andra gränsöverskridande miljöeffekter. NDEP-processen kommer att bidra till att angelägna miljöinvesteringar i transitionsekonomierna i den nordliga dimensionens område förverkligas. Detta gäller såväl kärnavfall som andra miljöproblem.

Initiativet till EU:S nordliga dimension togs ursprungligen av Finlands statsminister Paavo Lipponen hösten 1997. Det aktuella miljöpartnerskapet kan ses som ett av de mest konkreta resultaten av detta finska initiativ. För Norden och dess närområden är NDEP en viktig kanal för finansieringen av brådskande miljöinvesteringar. NIB har från första början haft en aktiv roll i NDEP-samarbetet.

Jón Sigurðsson
November 2001

NORDISKA INVESTERINGSBANKEN

HUVUDKONTOR

Fabiansgatan 34
PB 249
FIN-00171 Helsingfors
Finland
Telefon +358 9 18 001
Telefax +358 9 1800 210

ÖVRIGA KONTOR

KÖPENHAMN
Landgreven 4
DK-1301 København K
Danmark
Telefon +45 33 144 242
Telefax +45 33 322 676

OSLO
Dronning Mauds gate 15
(hos Eksportfinans)
N-0119 Oslo
Norge
Telefon +47 2201 2201
Telefax +47 2201 2202

REYKJAVÍK
Kalkofnsvegur 1
(i Seðlabanki Íslands byggnad)
IS-150 Reykjavík
Island
Telefon +354 5 699 996
Telefax +354 5 629 982

STOCKHOLM
Västra Trädgårdsgatan 11 B
(i AB Svensk Exportkredits byggnad)
S-111 35 Stockholm
Sverige
Telefon +46 8 613 8525
Telefax +46 8 205 728

SINGAPORE
78 Shenton Way # 16-03
Singapore 079120
Telefon +65 2276 355
Telefax +65 2276 455

4 Växande textilproduktion i Estland

NIB 25 ÅR 6-15

6 EU:s nordliga dimension ett naturligt forum för NIB

8 Fusioner och förvärv en nödvändig utveckling

10 Hög kreditvärdighet, förmånliga lånevillkor och stor samhällsnytta

11 Baltikum, Ryssland och miljön ska vara NIB:s fokusområden

13 Gränslös soaré på börsen

14 NIB-projekt i 25 år

16 Internationellt miljösamarbete

18 Panorama

20 Infrastrukturen utvecklas i Litauen

TEMA: ENERGI 22-29

22 Världens största vindkraftspark

26 Finsk storsatsning på bioenergi

29 Lån för långsiktiga kraftinvesteringar

30 Nordiska finansgruppen

32 Aktuellt

34 NIB i korthet

35 Delårsbokslut

36 Lina.net

BULLETIN
NIB:s kundtidning utkommer på danska, engelska, finska och svenska.

REDAKTION
Jamima Löfström, chefredaktör
Linda Hintze, Gunilla Nyman och
Pamela Schönberg

Grafisk form och produktion
Journalistgruppen JG AB, Stockholm
Omslagsfoto John Sawyer, Pressens Bild
Tryck Nomini, Helsingfors

UTGIVARE
NORDISKA INVESTERINGSBANKEN
Fabiansgatan 34
PB 249
FIN-00171 Helsingfors, Finland
Telefon: +358 9 18 001
Telefax: +358 9 1800 210
Internet: www.nib.int
E-post: info@nib.int

ADRESSÄNDRINGAR
Telefax: +358 9 612 14 17

Krenholm i Narva, Estland, var på 1800-talet ett av världens största textilföretag. Än i dag är det landets främsta industri- och exportföretag. Nu har NIB och andra internationella banker gått in för att ytterligare utveckla Krenholm.

Växande textilproduktion i

Krenholm klarade sig undan kriget, och är numera både ett minnesmärke och en fyrbåk för framtiden.

NÄR ESTLAND BLEV självständigt sommaren 1991 förlorade Krenholm tillgången till den sovjetiska marknaden. Några år senare stod företaget på randen till kollaps. Det fanns varken råmaterial, rörelsekapital eller någon egentlig marknadsföring. Regeringen såg ingen annan utväg än att privatisera företaget och lyckades år 1995 finna en intresserad köpare, svenska Borås Wäfveri AB. Lars Mauritzon var koncernchef för Borås Wäfveri och blev även styrelseordförande för Krenholm, vilket han fortfarande är.

– Krenholms verksamhet var då totalt produktionsorienterad, säger han. Den hade varit styrd från Moskva och byggde på årliga produktionsplaner. Varken kvalitet eller logistik tillmättes någon betydelse.

UNDER SVENSK LEDNING har Krenholm genomgått en fascinerande utveckling. Jätteföretaget delades upp i ett moderbolag och inledningsvis sex dotterbolag som både internt och externt tvingats arbeta på marknadsmässiga villkor. Samtliga dotterbolag har egna styrelser. I moderbolaget blev Borås Wäfveri huvudägare med drygt 75 procent (estniska staten ägde 25 procent) av aktiekapitalet och röststyrkan. Numera är Borås Wäfveri ensamägare.

– Estniska statens engagemang var viktigt för oss av politiska skäl, eftersom Krenholm låg i ett av Europas då politiskt känsligare områden – alldeles vid gränsen till Ryssland, säger Lars Mauritzon.

I avtalet med estniska staten åtog sig bolaget att under tre år sysselsätta minst 2 000 anställda och investera minst 20 miljoner estniska kronor (motsvarande cirka 12,5 miljoner svenska kronor).

– Vi sysselsätter i dag cirka 4 800 personer och de tekniska investeringarna har uppgått till drygt 350 miljoner estniska kronor, konstaterar Mauritzon. Vi har alltså inte bara uppfyllt våra åtaganden utan vida överträffat dem.

SEDAN BORÅS WÄFVERI gick in som huvudägare i början av 1995 har omsättningen mer än fördubblats, från 535 till 1 240 miljoner estniska kronor, fast antalet anställda minskat något under tiden. Den genomsnittliga månadslönen har nästan fyrfaldigats och är i dag något över det regionala genomsnittet, även om textilindustrin inte heller i Estland är löneledande. Som ett av få företag i Estland har man tecknat kollektivavtal. Mauritzon betonar också att bolaget tar större socialt ansvar än lagarna kräver: extra semesterdagar, hälsocentraler vid varje fabrik, hälsokontroller vartannat år för varje anställd, sjukbesök hos anställda, gåvor vid giftermål, barnafödsel och pensionering, sommarläger för anställdas barn samt borgen för anställdas bostadslån.

I januari 2000 beviljade Världsbanken genom IFC (International Finance Corporation) 25 miljoner euro under medverkan av NIB och NEFCO. Lånet till Krenholm var det sista lånet som NIB beviljade inom ramen för det baltiska investeringsprogrammet, BIP.

– Textilindustrin är en av Estlands viktigaste sektorer med hänsyn till sysselsättning och valutaintjäning, menar NIB:s bal-

Estland

Den genomsnittliga månadslönen har nästan fyrfaldigats sedan Borås Wäfveri gick in som huvudägare 1995.

tikumansvarige Lauri Johnson. Denna sektor är stor i de baltiska länderna och passar väl in i ländernas nuvarande utvecklingsskede. Det var därför naturligt för NIB att i samarbete med Världsbanken/IFC titta närmare på denna industri när vi blev kontaktade av Krenholms svenska ägare. Vi fann att Krenholm med stöd av sin nya ägare hade utvecklats väl, bedrev lönsam verksamhet och hade potential att möta nya mål.

INVESTERINGEN SYFTADE till att öka Krenholms konkurrensförmåga genom att vidga sortimentet till en högre andel förädlade produkter, minska energianvändningen, strömlinjeforma verksamheten för effektivare användning av maskiner och infrastruktur, samt förbättra kapitalförsörjningen. Minskad användning av ånga och el ska även förbättra miljön.

– Investeringslånet från NIB har gjort det möjligt att bygga en andra syfabrik för att framställa mer förädlade produkter, berättar Krenholms VD Meelis Virkebau. Under nästa år kommer vi tack vare lånet att kunna satsa mycket på energisparande åtgärder. Vi byter belysning i tre spinnerier och två väverier och ska öka återvinningen av värme. Alla nya västerländska maskiner sparar energi jämfört med de gamla sovjetiska. Tack vare NIB kan vi göra mycket mera långsiktiga investeringar än det kortsiktiga kassaflödet tidigare gjorde möjligt.

Innan Borås Wäfveri gick in som ägare lyckades Krenholm i stort sett bara sälja billig råväv, bland annat till USA. Numera går 90 procent av försäljningen till USA och Västeuropa. Man kan finna bolagets produkter i allt fler sammanhang – möbeltextilier, lakan, handdukar och morgonrockar. I framtiden kommer Krenholm förmodligen också att satsa på att bygga upp sitt eget varumärke.

ESTLANDS POLITISKA LEDNING är mycket nöjd med Borås Wäfveris insatser. President Lennart Meri uttryckte sin tacksamhet genom ett besök hösten 2000. Och borgmästaren i Narva, Imre Liiv, menar att Krenholm är viktig inte minst som en av stadens största arbetsgivare. De anställdas kommunalskatter ger möjlighet att bygga ut utbildning, kultur och hälsovård. Staden får drygt en fjärdedel av sina inkomster från företaget och dess anställda.

– Men framför allt har Krenholm stor historiskt-kulturell betydelse. Narvas stolthet, den gamla staden i barockstil, jämnades ju med marken under kriget och i stort sett har bara rådhuset byggts upp igen. Krenholm klarade sig och är både ett minnesmärke och en fyrbåk för framtiden, säger Imre Liiv.

Andres Küng

NARVA I DAG

- Narva är Estlands tredje största stad med en befolkningsmängd på cirka 85 000.
- Över 95 procent av befolkningen är ryskspråkig.
- Vid sidan om Krenholms textilfabrik är stadens största arbetsgivare en möbelfabrik och två oljeskifferbaserade kraftverk.

Andres Küng, bosatt i Sverige, är civilekonom och författare till ett 60-tal böcker på svenska, varav de flesta med baltisk anknytning.

25 år av nordiskt samarbete

Nordiska Investeringsbanken grundades i tre viktiga syften: att öka det nordiska ekonomiska samarbetet, att stärka infrastrukturen i våra samhällen och att bidra till ökad internationalisering av nordiska företag. I alla dessa tre avseenden har vi lyckats över förväntan, sade Nordiska Investeringsbankens styrelseordförande Bo Göran Eriksson, då han inledde bankens 25-årsjubileum.

Under jubileet den 1 juni i Finlandiahuset i Helsingfors, hölls en rad anföranden av företrädare för både ägare och externa sakkunniga. På följande sidor refereras inläggen i korthet tillsammans med glimtar ur bankens historia.

EU:S NORDLIGA DIMENSION ETT NATURLIGT FORUM

Nordiska Investeringsbankens 25 första år har varit mycket framgångsrika. Banken kommer att ha en betydande roll också i framtiden, särskilt när det gäller att konkretisera miljöpartnerskapet i EU:s Nordliga dimension, sade Finlands statsminister Paavo Lipponen i sitt festtal vid NIB:s jubileum.

Grundandet av Nordiska Investeringsbanken 1976 skedde mot bakgrund av den då aktuella oljekrisen, i en omgivning där kapital- och penningmarknaden var reglerad och där det rådde brist på långsiktigt kapital.

– Det var uppenbart att det fanns ett gemensamt nordiskt intresse i att stabilisera ländernas ekonomier och att främja näringslivssamarbetet över gränserna. NIB:S uppgift blev att tillhandahålla långfristigt kapital och bidra till integreringen av nordiskt näringsliv. Nu tjugofem år senare kan vi se att banken uppfyllt förväntningarna mer än väl, sade Lipponen.

SAMTIDIGT HAR VÄRLDEN under denna tid förändrats snabbare än någon kunnat ana. I takt med den nordiska integreringen har intresset flyttat till marknader utanför Norden. Särskilt nämnde Lipponen det baltiska investeringsprogrammet, som inleddes 1992, och dess betydelse för utvecklingen i Baltikum.

ANGÅENDE NIB:S VÄG i framtiden uttryckte Lipponen flera prioriteringar.

– Norden som hemmamarknad har blivit ett naturligt begrepp för näringslivet. NIB har här kompletterat den övriga finansieringen särskilt i samhällsekonomiskt viktiga projekt av långsiktig karaktär. Många gånger utgör små och medelstora företag drivfjädern i ekonomin. Detta är ett till-

Matias Uusikylä

Norden har under NIB:s 25 år blivit en hemmamarknad för näringslivet. Nästa betoning kommer att ligga på Östersjöregionen, sade Finlands statminister Paavo Lipponen i sitt festtal. Här Lipponen (tvåa från höger) i samspråk med från vänster Ewald Nowotny, Europeiska investeringsbankens vice VD, Bo Göran Eriksson, NIB:s styrelseordförande, och Jón Sigurðsson, NIB:s VD.

FÖR NIB

växtområde, där NIB kunde erbjuda ett välkommet mervärde.

Lipponen nämnde den teknologiska utvecklingens roll för NIB i framtiden.

– Intellektuellt kapital och kunskapsbaserad industri kommer allt mer att överta den traditionella industrins plats. Detta gäller inte enbart satsningar inom IT-sektorn, utan även till exempel genforskning och bioteknologi. Dessa är områden som kan ha betydelse för NIB:s roll som finansiär i framtiden.

Lipponen betonade även Östersjöregionens betydelse. När utvidgningen av EU är genomförd, blir Östersjön praktiskt taget ett innanhav. Detta skapar en betydande tillväxtpotential, men medför också utmaningar.

– Handlingsplanen för den nordliga dimensionen fäster stor vikt vid miljöförbättrande åtgärder i kandidatländerna och också i nordvästra Ryssland. Centralt är det miljöpartnerskap som nu förbereds. I detta sammanhang kommer NIB utan tvekan att ha en betydande roll.

SÄRSKILT DET SYDVÄSTRA reningsverket i S:t Petersburg är ett bevis på att den nordliga dimensionen faktiskt fungerar.

Viktigt är enligt Lipponen att NIB även fortsättningsvis lyhört anpassar sig till ändrade förhållanden.

– För Finland har det nordiska samarbetet i nästan femtio år varit en central internationell samarbetsform. Kännetecknande för samarbetet är beredskap och politisk vilja att anpassa sig till nya förhållanden.

Utgångspunkten för banken är god, enligt Paavo Lipponen:

– NIB har en sund ekonomisk ställning, ett starkt politiskt stöd, en etablerad kundkrets och en kunnig personal. ■

DEBATT OM FINANSSEKTORNS FRAMTID

Fusioner och förvärv en nödvändig utveckling

Aldrig förr har konsolideringen inom finanssektorn varit så snabb som i dag. Och den utvecklingen kommer att fortsätta, att döma av debatten på jubileets seminarium om den gränsöverskridande konsolideringen inom finanssektorn i Nordeuropa.

SEMINARIET INLEDDES med anföranden av Michael A. Carpenter, koncernchef för Citibank, och Thorleif Krarup, koncernchef för Nordea. Bägge bankerna har varit föremål för omfattande fusioner de senaste åren.

Företag fusioneras av många anledningar, men på kapitalmarknaden finns i dag inga alternativ. Marknaden är global.

– Om du inte är med globalt, är du inte med överhuvudtaget, sade Carpenter.

Det betyder inte att allt på finansmarknaden ska ses i ett globalt perspektiv. Inom till exempel *retail banking*, försäkringar och mindre företag arbetar man ofta i ett geografiskt definierat sammanhang. Men var man bör lägga tyngdpunkten när man analyserar ekonomin varierar från fall till fall.

– I allt högre grad gäller frågan distributionen av de olika finansiella tjänsterna. Slaget står om kundkontrollen. Målet är att de tjänster som erbjuds av banker, försäkringsagenter och mäklare inte ska stå i konkurrensförhållande till varandra.

Enligt Carpenter stod Citibank år 1997 inför ett vägval. Det gällde att antingen stagnera och positionera sig som en nischbank och därmed riskera att marginaliseras eller att förvärva andra företag för att bygga upp en ledande ställning på de stora marknaderna. Citibank valde det senare alternativet och har nu gått igenom fyra stora förvärvsprocesser på tre år, vilket varit mycket krävande.

– Det har inneburit svårigheter jag inte skulle önska ens min värsta fiende. Vi har tvingats att fullständigt omforma produkten, sade Carpenter.

Han såg det som oundvikligt att konsolideringen fortsätter. Den är till nytta för kunderna, eftersom kostnaderna minskar.

PROBLEMET MED FUSIONER och förvärv är enligt Carpenter att de ofta drivs igenom, trots att de inte är strategiskt genomtänkta och inte ökar värdet för aktieägarna.

Hans eget framgångsrecept för en lyckad integration är:

- Den strategiska logiken måste vara övertygande för alla involverade.
- Kommunicera, kommunicera, kommunicera! Senast 15 minuter efter att ett företagsförvärv är offentliggjort kommer personalen att börja fråga: vad betyder det här för mig? Behovet av kommunikation mot både kunder och personal är enormt.
- Fatta beslut om det nya ledarskapet omedelbart! Låt meriter, inte politik, styra valet av chefer.
- Vidta alla otrevliga åtgärder – till exempel avskedanden – så snabbt som möjligt.
- Företagskulturer är ofta väldigt olika och man måste ha respekt för dem.

Thorleif Krarup konstaterade att hans bank Nordea är ett resultat av många fusioner. De senaste, som gett banken närvaro i alla länder i norra och nordöstra Europa, hade flera orsaker:

– Banken kunde inte längre växa orga-

Matias Uusikylä

Michael A. Carpenter, koncernchef för Citibank, framhöll att kommunikation är nödvändigt för en lyckad fusion.

niskt, utan behövde en bredare bas för att kunna utveckla mer kvalificerade elektroniska tjänster. Det fanns synergieffekter att hämta. Norden uppfattas som en region i Europa – det var viktigt att i det sammanhanget få en marknadsposition som nordisk bank, sammanfattade han.

Efter sammanslagningarna har Nordea en kundbas på omkring 10 miljoner kunder. Det placerar banken som nummer 22 i storleksordning i Europa.

– Det kanske inte låter så imponerande, men det är viktigt att finnas på top 25-listan, eftersom det tvingar alla analytiker att följa vår utveckling och att ha våra aktier i sin portfölj, sade Krarup.

NORDEA ÄR INTRESSANT också för sina många nätkunders skull, de uppgår till nästan 2,5 miljoner.

– IT-utvecklingen är en viktig drivkraft i branschen. Förr sågs elektroniken inte som en produktionsfaktor, men i dag är den en integrerad del i kundkontakterna. Utvecklingen av de elektroniska tjänsterna är viktig och resurskrävande och inget för småspelare.

– IT-kunnandet ger en fördel i Norden. En annan fördel är att vi mer än våra konkurrenter fokuserar på kunden, mycket mer än man gör i övriga Europa, sade Thorleif Krarup.

LIKSOM CARPENTER presenterade Krarup en rad med goda råd för hur en fusion ska lyckas:

- En tydlig vision och en tydlig strategi måste presenteras.
- Det är avgörande att snabbt ha det nya ledarskapet på plats.
- Sök snabba vinster – agera, se till att nå resultat och kommunicera.
- Kulturskillnaderna måste tas på allvar – de förutsätter en flexibel ledningsstruktur.

Det man på Nordea lärt av de senaste årens fusioner är att gränsöverskridande fusioner innebär många nya frågeställningar. De traditionellt rätt enkelt strukturerade bankerna har tvingats hitta ett mer komplext sätt att arbeta.

Man har också erfarit vikten av att de legala strukturerna anpassas till affärsstrukturerna. Om det inte görs, går det bankmässigt inte att arbeta optimalt. Krarup noterade särskilt de regler som innebär att man inte får förmedla kunduppgifter mellan olika länder.

I den efterföljande debatten betonade också Björn Wahlroos, koncernchef i finska Sampo, vikten av att i första hand tänka på affärslogiken – och att göra det med långsiktighet.

– Det är inte geografin, utan strategin som är det viktiga.

För en nordisk bank kan det till exempel vara god affärslogik att satsa på en etablering i Nordtyskland, även om satsningen faller utanför den nordiska ram man har.

Wahlroos trodde att man inom finanssektorn än så länge bara skriver de första kapitlen när det gäller konsolideringen. Däremot såg han inte utvecklingskostnaderna för de elektroniska banktjänsterna som något som försvårar processen.

– IT-investeringarna behöver inte alls kosta så mycket som man sagt på det här seminariet. Med 10 miljoner finska mark kommer man ganska långt, sade han.

BJØRN SKOGSTAD-AAMO, generaldirektör för det norska Kredittilsynet, framförde en skeptisk kommentar när det gäller nyttan med de stora fusionerna.

– Vill man bli framgångsrik, måste man skapa lokala relationer till kunderna. Särskilt viktigt är detta kanske i Norge, där vi har en stark tradition av lika behandling av alla, sade han.

Panelen diskuterade i anknytning till temat *small is beautiful*. Bland andra Krarup såg det som självklart att man måste agera lokalt. Men det förändrar inte nödvändigheten av att också vara verksam globalt. Båda utgångspunkterna är nödvändiga, sade han. ■

I panelen deltog förutom Michael A.Carpenter, Thorleif Krarup och Björn Wahlroos, även Halldór J. Kristjánsson, verkställande direktör för Landsbanki Íslands och Bjørn Skogstad-Aamo, Kredittillsynet. Som ordförande för panelen fungerade NIB:s VD Jón Sigurðsson.

Matias Uusikylä

IT-kunnandet och fokus på kunden är konkurrensfördelar hos nordiska banker, sade Thorleif Krarup, koncernchef för Nordea.

Matias Uusikylä

Affärslogiken är avgörande. Det är inte geografin, utan strategin som är viktig, sade Björn Wahlroos, koncernchef för Sampo.

JÓN SIGURÐSSON SAMMANFATTADE 25 FRAMGÅNGSRIKA ÅR

Hög kreditvärdighet, förmånliga lånevillkor och stor samhällsnytta

– DEN NORDISKA integrationen kommer att fortsätta. De nordiska länderna har en viktig roll att spela i EU:s utvidgning. Östersjöområdet i vid bemärkelse är redan ett av Europas viktigaste tillväxtcentra. Om de nordiska länderna vill verka med full kraft i denna spännande utveckling, förfogar de över en nyttig gemensam resurs, Nordiska Investeringsbanken.

Så avslutade VD Jón Sigurðsson sin översikt över bankens verksamhet vid jubileet.

NIB:S affärsidé vid starten var enkel: genom långsiktiga gränsöverskridande investeringar skulle man främja Nordens tillväxtmöjligheter. Genom en gemensam nordisk finansinstitution skulle man skaffa kapital med långa löptider och till förmånliga priser, för att komplettera det nordiska kreditväsendet.

– Dessa idéer har visat sig vara riktiga. Banken har följt den nordiska industrins internationalisering och finansierar i dag projekt av ömsesidigt intresse för Norden och 33 låntagarländer utanför Norden, konstaterade Jón Sigurðsson.

EFTER 25 ÅR HAR Nordiska Investeringsbanken nått en ansenlig storlek. Vid utgången av år 2000 uppgick balansomslutningen till 13,9 miljarder euro och lånestocken till 9,3 miljarder euro.

Förutom den låneram, som bankens grundkapital möjliggör, har banken till sitt förfogande haft särskilda låneramar för projektinvesteringslån utanför Norden, för baltiska projekt och för miljöinvesteringslån i närområdena. Den sammanlagda utlåningskapaciteten är i dag 13,5 miljarder euro, varav drygt 70 procent har utnyttjats.

Matias Uusikylä

Redan 1982 erhöll NIB högsta kreditvärdighet, AAA, av de ledande kreditvärderingsinstituten. Denna rating, som banken sedan dess behållit, är av särskild vikt i vikande konjunktur, sade NIB:s VD Jón Sigurðsson i sin översikt över bankens verksamhet.

NIB:S LÖNSAMHET ÄR GOD – realavkastningen av bankens eget kapital har under åren 1996–2000 varit i genomsnitt 8,5 procent per år, vilket är 5,3 procent över den genomsnittliga riskfria euroräntan under samma period. Överskottet år 2000 uppgick till 130 miljoner euro och år 2001 betalas 39 miljoner euro ut i utdelning.

– NIB är faktiskt den enda av de internationella finansieringsinstitutionerna som regelmässigt betalar dividend till ägarna, sade Jón Sigurðsson.

Bankens nordiska utlåningsstatistik visar att tillverkningsindustrins andel är relativt stabil – den motsvarar nära hälften av utbetalningarna. Energisektorns relativa andel minskar – den uppgår till omkring 13 procent av de utbetalda lånen under de fem senaste åren, men håller fortsatt en hög beloppsnivå. Växande andelar noteras för kommunikation, handel och tjänster.

Det senaste årtiondet har för NIB:s del präglats av miljöinvesteringar, både inom Norden och i Nordens närområden.

– Denna satsning har krävt tålamod och långa förberedelsetider, men börjar nu bära frukt, konstaterde Jón Sigurðsson.

Banken har utarbetat en egen rutin som underställer alla låneärenden en miljömässig granskning. Klarar projekten inte miljökraven, engagerar NIB sig inte som finansiär.

I denna miljöprofilering har NIB utvecklat ett nära samarbete med de nordiska miljömyndigheterna och övriga internationella finansinstitutioner.

ANGÅENDE LÅNERAMEN för miljöinvesteringar i närområdena konstaterade Jón Sigurðsson att denna nu är fullt ut reserverad och att det är viktigt att ramen höjs med ett betydande belopp, bland annat för att NIB fortsatt ska kunna spela en aktiv roll i Nordliga dimensionens miljöpartnerskap, NDEP. (Läs mer på sidan 2 och 16.)

– NIB har redan en ledande roll i finansieringen av de första stora miljöprojekten i nordvästra Ryssland, S:t Petersburg och på Kolahalvön. Men här är det fortfarande lång väg att gå.

NIB:s starka kapitalbas och goda resultat

resulterade redan 1982 i att banken erhöll högsta kreditvärdighet, AAA, av de ledande kreditvärderingsinstituten Moody's och Standard & Poor's. Denna rating har banken sedan dess behållit.

– I sin upplåning är NIB ytterst flexibel och söker alltid de bästa möjligheterna på den globala kapitalmarknaden. Detta innebär att banken ofta sökt sig till nya marknader för sin upplåning, bland annat i Asien och i Central- och Österuropa, konstaterade Jón Sigurðsson.

FÖR ATT MÖTA KRAVEN i fråga om bankens finansiella riktlinjer och riskhanteringsmetoder har NIB etablerat både en självständig riskstyrningsavdelning och en fristående back office-enhet. Enhetlig kvantitativ riskgradering och portföljanalys av bankens alla kreditexponeringar på såväl låne- som finanssidan har införts.

Jón Sigurðsson påminde också om att kapitalmarknaderna är inne i en förändringsfas. Den liberalisering och avreglering, som bland annat drivs av de teknologiska förändringarna, är i färd med att bilda en bred och djup gemensam europeisk kapitalmarknad.

– Detta kan medföra att NIB:s mervärde för några nordiska företag kan minska, sannolikt främst de allra största företagen. Det kommer emellertid fortfarande att finnas luckor i kapitalförsörjningen för samhällsekonomiskt viktiga projekt av långsiktig karaktär samt för små och medelstora företag, sade Jón Sigurðsson.

NIB:S KOMPLETTERANDE funktion för affärsbankerna i Norden är genom bankens AAA-rating av särskild vikt i vikande konjunktur.

– Den verksamhetsbas som banken har i utlåningen inom Norden är viktig för dess starka finansiella ställning. Målsättningen är en välbalanserad avvägning mellan den nordiska utlåningen och bankens växande internationella aktiviteter, sade Jón Sigurðsson.

■

Mattias Uusikylä

– I egenskap av ordförande i finansministrarnas nordiska ministerråd kan jag bekräfta att Nordiska Investeringsbanken fortsättningsvis åtnjuter ett starkt politiskt stöd från ägarkretsen, sade Suvi-Anne Siimes, minister i finansministeriet i Finland.

ENIGHET BLAND ÄGARNA

Baltikum, Ryssland och miljön ska vara NIB:s fokusområden

Fokus bör ligga på de baltiska länderna och Österuropa, ansåg de nordiska finansministrarna, när de som representanter för NIB:s ägare kommenterade NIB:s roll och framtida uppgifter. Särskilt när det gäller miljösatsningar finns det mycket att göra.

FINANSMINISTER Karl Eirik Schjøtt-Pedersen, Norge, konstaterade att definitionen av »nordiskt intresse« gradvis utvidgats med åren. Detta har öppnat nya verksamhetsområden för NIB, men samtidigt resulterat i att banken i högre grad konkurrerar med andra banker.

För att motverka oönskade konkurrenseffekter bör NIB sträva efter att komplettera andra kreditkällor, till exempel genom att bevilja låneramar till lokala banker för finansiering till små och medelstora företag.

Samarbete är nyckelordet också vid de miljösatsningar som inom ramen för EU:s Nordliga dimension är aktuella i de baltiska länderna och Ryssland.

– När man tar i betraktande de stora uppgifter som man här står inför, är det positivt att en rad internationella institutioner deltar i samarbetet med EU-kommissionen.

Två områden, där de nordiska länderna enligt Schjøtt-Pedersen har en viktig roll,

▶

Fredrik Sandberg, Scanpix

»Finansminister Bosse Ringholm, Sverige, tvekade inte att se NIB som kanske det viktigaste och mest konkreta resultatet av det ekonomiska och finansiella samarbetet mellan de nordiska länderna under de senaste decennierna«

gäller vidareutveckling av det finansiella systemet i Baltikum och miljöinvesteringarna vid nickelverken på Kolahalvön.

– En modernisering av anläggningarna där skulle ha stor betydelse för miljön i området. Projektet har hög prioritet från norsk sida, framhöll Schjøtt-Pedersen.

STATSSEKRETERARE Michael Dithmer, som företrädde den danska ekonomiministern Marianne Jelved, kommenterade samarbetet mellan NIB och Europeiska investeringsbanken.

– Samarbetet mellan de två bankerna har utvecklats på ett fruktbart sätt, bland annat så att projekt kunnat samfinansieras av bankerna.

NIB:s insatser när det gäller Östersjöområdet och Barentsregionen bör enligt Dithmer prioriteras ännu högre och inom de närmaste åren inlemmas i bankens ordinarie verksamhet.

Miljö och energi bör vara ett annat fokusområde. Enligt Dithmer är det viktigt att NIB nu använder sin expertis på miljö- och energiområdet och sina goda relationer till närområdena för att utveckla aktiviteter inom dessa sektorer.

– I fråga om miljöpartnerskapet inom den nordliga dimensionen kan satsningarna komma att röra sig om betydande belopp över åren, men det är mycket viktigt att komma i gång med åtgärder mot de många miljöproblem, som under så många år har varit lämnade utan åtgärder, sade han.

Finansminister Geir Haarde, Island, ansåg att NIB genom åren lyckats anpassa sig väl till ändrade förhållanden beträffande marknadsliberalisering, fria kapitalrörelser, globalisering, integrationen i Europa, Berlinmurens fall och den nya statsbilden i Baltikum och Östeuropa.

– Den nordiska insatsen, bland annat genom NIB, har klart och tydligt bidragit till att ett konkurrenskraftigt affärsliv byggts upp i dessa länder.

Han noterade att banken proportionellt sett haft stor betydelse även för Island – den står för ungefär 10 procent av landets utlandslån.

Finansminister Bosse Ringholm, Sverige, tvekade inte att se NIB som »kanske det viktigaste och mest konkreta resultatet av det ekonomiska och finansiella samarbetet mellan de nordiska länderna under de senaste decennierna«.

Han såg en viktig förklaring till NIB:s framgång vara bankens förmåga att kontinuerligt anpassa verksamheten till förändrade krav. Säkert är att förändringstakten kommer att vara fortsatt hög.

I fråga om närområdena nämnde Ringholm särskilt Polen.

– NIB kan numera efter särskild prövning bevilja lån till de baltiska länderna inom ramen för sin ordinarie utlåning. En liknande förändring bör kunna övervägas för den utlåning till Polen som inte är förenad med särskilt risktagande.

Ringholm poängterade NIB:s ingående kännedom om Östersjöregionen och Ryssland – Rysslandskunskaperna är särskilt viktiga med tanke på att Europeiska investeringsbanken saknar erfarenheter av utlåning till landet.

Ringholm kommenterade också NIB:s resursanvändning.

– Banken har lyckats klara sina uppgifter med en relativt liten personalstyrka. Samtidigt är det uppenbart att vissa av de uppgifter som banken står inför, exempelvis att bereda komplicerade miljöprojekt eller att vidareutveckla specifik sektorskompetens, kräver ett tillskott på expertis. En viss kostnadsökning kan därför godtas.

SUVI-ANNE SIIMES, minister i finansministeriet i Finland, konstaterade i sin avslutningskommentar att det nordiska samarbetet inom näringslivet upplevt en blomstringstid sedan slutet av 1990-talet.

– Detta gäller såväl den traditionella tillverkningsindustrin som bank- och finansväsendet samt telekommunikationssektorn. Denna utveckling är en styrka för Nordens tillväxtpotential, sade hon.

I likhet med sina ministerkolleger stödde hon en samlad och koordinerad ansträngning för att bistå EU:s kandidatländer runt Östersjön samt Ryssland. Det är enligt henne mycket angeläget att miljöpartnerskapet inom ramen för den nordliga dimensionen blir en framgång. ■

Matias Uusikylä

NIB-vänner samlade. VD Jón Sigurðsson och kvällens programvärd Ann-Kristin Schevelew önskade gästerna välkomna till festen.

Gränslös soaré på börsen

NIB:S STORA DAG den 1 juni avslutades med en musikalisk soaré på börsen i Helsingfors. Förutom NIB:s egen personal fanns kunder och andra samarbetspartners på plats.

Temat för kvällen var »gränslös underhållning«. För musikprogrammet stod högklassiga artister från flera nordiska länder: basbarytonen Kristinn Sigmundsson, och pianisten Jónas Ingimundarson från Island, dragspelsartisten Maria Kalaniemi från Finland samt orkestern »Hej Kalle« från Sverige med Kalle Moreus och Viktoria Tolstoy som solister. Kvällens programvärd var Ann-Kristin Schevelew.

Efter musikunderhållningen bjöds gästerna på en buffémiddag, varefter kvällen avrundades med dans till takterna av Eije Oscarssons kvintett. ■

Matias Uusikylä

Matias Uusikylä

▲ *Isländske basbarytonen Kristinn Sigmundsson inledde kvällens musikprogram.*

◀ *Svensk jazz med Viktoria Tolstoy.*

NORDISK UTLÅNING

NIB:S FÖRSTA LÅN

NIB:s första låneansökan kom från Icelandic Alloys (Íslenska Járnblendifélagið). Det delvis statsägda företaget byggde en anläggning med en produktionskapacitet av 50 000 ton järnkisel för tillverkning av stål. Detta var ett stort nordiskt projekt som sattes upp på projektfinansieringsbasis, där bankens medverkan vid sidan av exportkrediter och affärsbankskrediter var av avgörande betydelse för projektets förverkligande. NIB beviljade ett lån på totalt 38,6 miljoner US-dollar.

CEMENTPRODUKTION I NORGE

Det första lånet till norska A/S Norcem beviljades år 1982 och lånesumman var på 20 miljoner norska kronor. Med lånet finansierades delvis moderniseringen av en cementfabrik i Norge, och avsikten med ombyggnaden var att i fortsättningen kunna utnyttja dansk flygaska i cementproduktionen. Ett nytt lån på 60 miljoner norska kronor beviljades år 1984 och denna gång köpte Norcem aktier i den svenska samarbetspartnern Euroc. Norcem och Euroc hade sedan länge haft ett tätt samarbete som också omfattade internationell verksamhet.

FÖRETAGSFÖRVÄRV ÖVER GRÄNSERNA

I mitten av åttiotalet gick NIB:s dittills största lån, på 350 miljoner svenska kronor, till finska Outokumpu Oy. Lånet gällde ett stort gränsöverskridande förvärv (uppköpet av svenska Gränges Metallverken) och fusionen ledde till ett framgångsrikt finsk-svenskt samarbete inom framställningen av produkter av koppar och kopparlegeringar. Projektet innebar en betydelsefull strukturering av nordiskt näringsliv på den internationella marknaden.

1976 1980 1985 1990

ENERGIPROJEKT I AFRIKA

NIB:s första projektinvesteringslån (PIL) avtalades med Botswana Power Corporation. Lånet på 15 miljoner US-dollar bidrog till att finansiera ett koleldat kraftverk vid kolgruvan Morupule i närheten av staden Serowe. Flera nordiska leverantörer deltog i projektet, bland annat danska Burmeister & Wain Energi som levererade tre värmepannor. Projektet samfinansierades med Europeiska investeringsbanken och Världsbanken, och var ett lyckat exempel på infrastrukturinvesteringar i ett utvecklingsland.

MILJÖVÄNLIG VATTENKRAFT I INDIEN

Mot slutet av åttiotalet ingick NIB ett avtal om 420 miljoner svenska kronor med National Hydro Power Corporation (NHPC) för att delta i finansieringen av vattenkraftverket Uri i Kashmir i nordvästra Indien. Ett nordiskt konsortium bestående av Skanska, NCC, ABB, Sweco och Kværner Boving stod för leveransen av ett så kallat genomströmningskraftverk. I ett sådant kraftverk leds vattnet genom en underjordisk tunnel och ingen damm behövs, vilket är skonsamt för miljön. Ett stort antal nordiska företag deltog som underleverantörer. Banken samfinansierade projektet med Sida, Svensk Exportkredit och det brittiska Overseas Development Administration.

KRAFTVERK I VENEZUELA

I Caruachi i östra Venezuela har NIB finansierat ett traditionellt flodkraftverk med damm. Dammkonstruktionen är 55 meter hög och har en yta på 238 kvadratmeter. Den anses vara liten i förhållande till den genererade kapaciteten (2 160 MW), vilket beror på den goda vattentillgången och den kraftiga vattenströmningen på 30 000 kubikmeter per sekund. Ett konsortium som leds av norska GE Energy (tidigare Kværner A.S.) levererar den elektromekaniska utrustningen till kraftverket som ska stå färdigt senast år 2006. I den nordiska andelen av finansieringspaketet ingår förutom NIB-lånet på 60 miljoner US-dollar även exportkrediter. Till samfinansiärerna hör också Interamerikanska utvecklingsbanken (IDB).

INTERNATIONELL UTLÅNING

STORT INFRASTRUKTUR-PROJEKT I SVERIGE

Ett av NIB:s största infrastrukturprojekt på nittiotalet var Arlandabanan, en direkt tågförbindelse mellan Stockholms central och Arlanda flygplats. NIB:s låneandel till A-Train AB var 500 miljoner svenska kronor. Projektet innebar bland annat utbyggnad av 16 km järnvägsspår till Arlanda, uppförande av terminaler vid Arlanda flygplats och Stockholms central samt inköp av tåg. I dag kör tågen med femton minuters intervaller mellan flygplatsen och Stockholm, och den garanterade restiden är 20 minuter.

VINDKRAFT I DANMARK

Kring millennieskiftet har NIB ökat sin utlåning till finansiella intermediärer för vidareutlåning till små och medelstora företag. Ett exempel på detta är lånet till Ringkjøbing Landbobank i Danmark. Ramkrediten på 75 miljoner danska kronor beviljades för vidareutlåning till små och medelstora företags finansiering av projekt med nordiskt intresse. Med lånen har i första hand investeringar i vindmöllor och miljöinvesteringar i lantbruket finansierats. Genom finansiering av vindkraftsprojekt bidrar NIB till att Nordens egna energiresurser utnyttjas.

1995 — 2001

RÖKGASRENING I POLSKT KOLKRAFTVERK

Ett av Europas största miljöprojekt just nu är moderniseringen av Polens näst största kraftverk, kolkraftverket Turów. Kraftverket byggdes på 1960-talet och med en effekt på 2 000 MW var Turów då Europas största koleldade kraftverk. Målet med moderniseringen är att utsläppen av svaveldioxid ska minska med 60 procent före år 2005. Detta innebär bland annat utbyte av förbränningspannor, turbiner och generatorer samt installation av rökgasrening. NIB:s andel av totalfinansieringen till det statsägda bolaget Elektrownia Turów är 150 miljoner US-dollar.

MILJÖLÅN TILL ESTLAND

År 1999 undertecknade NIB sitt första lån under miljölåneordningen MIL. Lånet på 200 miljoner estniska kronor (13 miljoner euro) gick till det statsägda kraftbolaget Eesti Energia för viktiga miljöinvesteringar i två oljeskiffereldade kraftverk i Narva i östra Estland samt ett gas- och oljeeldat kraftverk i Iru nära Tallinn. Genom investeringarna beräknas utsläppen av svaveldioxid minska med 20 000 ton per år. Investeringsprogrammet innefattar också satsningar i det nationella eldistributionsnätet. NIB har sedan år 1999 beviljat två nya lån till projektet.

MILSTOLPAR

1975: Överenskommelse om att grunda NIB, grundkapital SDR 400 miljoner.

1976: Verksamheten inleds.

1980: Regionallåneordningen inrättas.

1982: NIB erhåller högsta kreditvärdighet AAA/Aaa. NIB:s första projektinvesteringslån (PIL).

1984: Grundkapitalet fördubblas – SDR 800 miljoner.

1987: Grundkapitalet fördubblas – SDR 1 600 miljoner. PIL-ramen höjs till SDR 700 miljoner.

1989: Miljöinvesteringar i Norden.

1992: Baltiska investeringsprogrammet (BIP) inrättas.

1993: ECU som ny räkenskaps- och kapitalvaluta. Grundkapitalet höjs till ECU 2 809 miljoner. Infrastrukturinvesteringar.

1994: PIL-ramen höjs till ECU 2 000 miljoner. PIL-lån utbetalas för första gången till privatsektorn.

1996: BIP förlängs och utökas. Aktieinvesteringar i de baltiska investeringsbankerna.

1997: Ny lånefacilitet för miljöinvesteringar (MIL).

1998: Grundkapitalet höjs till ECU 4 000 miljoner. Ramen för PIL-lånen höjs till ECU 3 300 miljoner.

1999: Ny överenskommelse och nytt värdlandsavtal som bekräftar NIB:s internationella ställning. Euro införs som räkenskapsvaluta.

2001: Medlemskap i Nordliga dimensionens miljöpartnerskap, NDEP.

Internationellt mi

En ny form av samarbete mellan internationella finansinstitutioner har inletts i och med Nordliga dimensionens miljöpartnerskap, NDEP.

I mitten av september 2001 samlades NDEP:s styrgrupp till ett möte i Stockholm. Som styrgruppens ordförande stod NIB värd för mötet där också EIB, EBRD, Världsbanksgruppen, NIB och EU-kommissionen deltog i egenskap av styrgruppens fasta medlemmar. Syftet med mötet var att göra upp en projektlista över viktiga miljöprojekt som NDEP kunde finansiera. Även representanter för NEFCO och Rysslands finansministerium deltog.

– Det är mycket tillfredsställande att den ryska regeringen aktivt deltar i arbetet och försöker medverka till att prioriterade miljösatsningar påskyndas, konstaterade Sveriges finansminister Bosse Ringholm. Samarbetet inom ramen för Nordliga dimensionens miljöpartnerskap kommer att bidra till snabbare mobilisering av resurser och effektivare genomförande av miljöprojekt i Östersjöregionen.

Styrgruppen diskuterade arbetsfördelning och upplägg av finansieringen för enskilda projekt och beslöt vilka miljöprojekt i den nordliga dimensionens område, främst Östersjö- och Barentsregionerna, som ska prioriteras i NDEP:s arbete. Nordvästra Ryssland inklusive Kaliningradregionen utsågs till prioriterade områden.

FÄRDIGSTÄLLANDET av S:t Petersburgs sydvästra vattenreningsverk kommer sannolikt att vara det första projektet som finansieras inom miljöpartnerskapet.

Styrgruppen beslutar om vilka projekt som ska finansieras och utser en ledande bank för enskilda projekt. Styrgruppen ska dessutom koordinera dels samarbetet mellan olika organ som deltar i projekten, dels finansieringen av projekten. Inledningsvis har styrgruppen valt 13 prioriterade projekt i nordvästra Ryssland. NIB har åtagit sig uppgiften att leda sex av dessa projekt.

En viktig del av miljöpartnerskapet utgörs av en fond, vars uppgift är att samla in medel från potentiella biståndsgivare som med gåvomedel kan delta i finansieringen av NDEP-projekt. Många miljöprojekt, speciellt i Ryssland, är inte bärkraftiga utan ett väsentligt gåvoinslag. EU-kommissionen förväntas spela en viktig roll som en av de största donatorerna till NDEP:s fond.

ARBETET INOM miljöpartnerskapet fortsätter i rask takt. I januari 2002 kommer EU-kommissionen och EBRD att sammankalla potentiella bidragsgivare till en givarkonferens (*pledging conference*) för att samla in medel och därmed säkerställa finansieringen av flera NDEP-projekt.

» Den ryska regeringen deltar aktivt i arbetet och försöker medverka till att prioriterade miljösatsningar påskyndas «

NDEP-samarbetet har ett starkt politiskt stöd i EU och i de nordiska länderna. Vid EU-toppmötet i Santa Maria da Feira i Portugal år 2000 godkändes ett aktionsprogram för den nordliga dimensionen som en del av EU:s utrikespolitik i Nordeuropa. I mars 2001 arrangerades, på initiativ av EU:s dåvarande ordförandeland Sverige och NIB, ett möte för att diskutera möjligheterna att stöda förverkligandet av EU:s aktionsprogram för den nordliga dimensionen.

TILLSAMMANS MED övriga internationella finansinstitutioner beslöt man att utarbeta ett förslag om att bilda ett partnerskap, NDEP, för att lösa de mest akuta miljöproblemen inom den nordliga dimensionens område. Syftet är att förstärka och koordinera finansieringen av miljöprojekt med gränsöverskridande verkningar. EU:s toppmöte i Göteborg i juni 2001 godkände sedermera förslaget. NDEP fick också kraftfullt stöd i samband med toppmötet mellan EU och Ryssland i oktober 2001. ■

EBRD
European Bank for Reconstruction and Development (Europeiska återuppbyggnads- och utvecklingsbanken)

EIB
European Investment Bank (Europeiska investeringsbanken)

HELCOM
Helsinki Commission, Helsingforskommissionen för Östersjöns miljöskydd

NDEP
Northern Dimension Environmental Partnership (Nordliga dimensionens miljöpartnerskap)

NEFCO
Nordic Environment Finance Corporation (Nordiska Miljöfinansieringsbolaget)

ljösamarbete

Anders Lund

S:t Petersburgs sydvästra vattenreningsverk blir sannolikt det första projektet som finansieras inom miljöpartnerskapet. Det började byggas på 80-talet, men arbetena avbröts av ekonomiska skäl.

AVLOPPSRENING SOM PILOTPROJEKT

NIB deltar aktivt i det miljöpartnerskap, NDEP, som inletts inom ramen för EU:s Nordliga dimension. Färdigställandet av S:t Petersburgs sydvästra vattenreningsverk kommer sannolikt att bli det första projektet som deltagarna inom NDEP finansierar. Under 1980-talet påbörjades byggandet av S:t Petersburgs sydvästra avloppsreningsverk, men brist på pengar medförde att arbetena avbröts. Nu är avsikten att reningsverket färdigställs inom ramen för Nordliga dimensionens miljöpartnerskap. Internationella finansinstitutioner som EBRD, EIB, NIB, NEFCO samt EU-kommissionen, Sverige, Finland och Danmark förväntas bidra med finansiering genom lån eller gåvomedel. Eventuella andra donatorer kan också komma att medverka.

Det är mycket viktigt att projektet kommer i gång, eftersom avloppsvattnet från nästan en miljon invånare nu orenat rinner ut i Finska viken och påverkar vattenkvaliteten i hela Östersjön. Minskningen av framför allt syreförbrukande ämnen (BOD5), kväve och fosfor kommer att vara betydande. Då reningsverket tas i bruk kommer reningen att uppfylla de krav som ställs av HELCOM.

CIRKA EN FEMTEDEL av reningsverkets betongkonstruktioner är sedan 1990-talet färdigbyggda. Man planerar nu att anläggningen ska färdigställas på basis av en så kallad PPP-modell, Public-Private-Partnership. Detta innebär i praktiken att ett projektbolag, som ägs av ett nordiskt byggnadskonsortium, NEFCO och S:t Petersburgs kommunala vatten- och avloppsbolag Vodokanal, kommer att ansvara för implementeringen av projektet. Hela projektets kostnad beräknas till cirka 125 miljoner euro. Arbetet med reningsverket är planerat att inledas i början av år 2002 och då skulle reningsverket stå färdigt år 2004. ■

Kerstin Klang

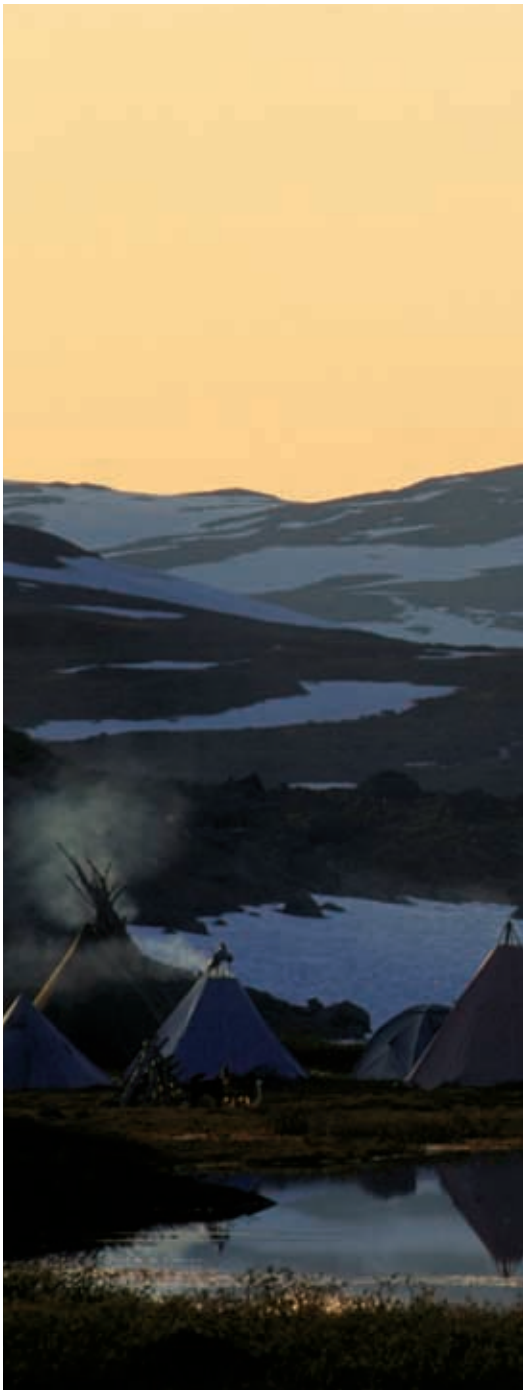

KATE KÄRRBERG

Bilderna på detta uppslag är fotograferade av Kate Kärrberg från Lerum i Sverige. Hon är specialiserad på folk och kultur i norr samt samekultur.

Kate Kärrberg har ställt ut sina bilder på bland annat Etnografiska museet i Göteborg och på Grönlands nationalmuseum i Nuuk.

I tio års tid har man i de tre baltiska staterna arbetat med att återuppbygga, renovera och omstrukturera länderna. Arbetet sker delvis med stöd av internationell finansiering.

Infrastrukturen utvecklas i Litauen

Kerstin Klang

UNDER EN PROMENAD i Litauens huvudstad Vilnius kan man beundra de nyrenoverade vackra byggnaderna. Också landets infrastruktur utvecklas i snabb takt för att förbereda landet för en anslutning till EU.

Under hela 1990-talet har NIB aktivt deltagit i att utveckla Nordens närområden. Baltikum är ett prioriterat område för banken speciellt i fråga om miljö- och infrastrukturinvesteringar. I Litauen är NIB med i finansieringen av projekt inom dessa sektorer via den statsägda intermediären HUDF.

HUDF, the Housing and Urban Development Foundation, är en fond grundad 1996 av det litauiska finansministeriet. Fondens uppgift är att stödja och förbättra bostadsförhållandena samt den urbana utvecklingen i landet. Fonden fungerar som en agent för att säkra finansieringen av kommunala infrastrukturprojekt såsom förbättring av bostadsförhållanden, effektivisering av energiproduktion och energiförbrukning i landet.

– Projekten kan handla om miljöförbättring, energieffektivisering, vattentillförsel och rening av avloppsvatten samt hantering av fast avfall, säger HUDF:s verkställande direktör Aloyzas Vitkauskas. Dessutom har fonden en viktig uppgift i att stödja statliga och kommunala institutioner att etablera sunda verksamhetsprinciper och främja en hållbar urban utveckling, fortsätter han.

GENOM KREDITRAMAR till HUDF är NIB och Världsbanken med och finansierar projekt genom vilka över 100 skolor renoveras i Litauen. Tidigare kunde temperaturen i skolorna falla till +5°C, men efter renoveringarna hålls inomhustemperaturen stadigt på +18°C. Skolorna är trevligare att vistas i för både elever och lärare. Lokalerna är dessutom mindre hälsovådliga, eftersom den asbest som funnits i taken har sanerats.

Nya fönster och dörrar samt moderna system för att reglera värmen har ytterligare bidragit till trivsammare klassrum. Ur infrastruktur- och miljösynvinkel har projekten med att renovera dessa skolor varit viktiga. De har till exempel förbättrat energieffektiviteten, och har med nya, effektivare varmvattenberedare minskat utsläppen.

– Miljöeffekterna är mycket viktiga, säger Vitkauskas, inte att förglömma de socioekonomiska aspekterna. Eleverna får lära sig fördelarna med renoveringarna och berättar sedan för sina föräldrar hur man också hemma kan använda energi effektivt.

Pilotprojekten har varit mycket framgångsrika. Människor har börjat bry sig

Litauens ambassad, Stockholm

Linda Hintze

Tillsammans med internationella experter arbetar HUDF:s personal på sammanlagt 22 personer med att stödja kommunerna i arbetet med att förbättra bostadsförhållandena och den urbana utvecklingen i landet.

om energisparande, vilket är viktigt eftersom upp till 40 procent av litauernas löner går till energikostnader. Energipriserna är ungefär på samma nivå som i de nordiska länderna, men konsumtionen är betydligt högre i Litauen. Energieffektiviteten ökar i både privata och offentliga byggnader och nu ska även invånarna lära sig att använda energi ekonomiskt. Information sprids genom seminarier och broschyrer och inom en snar framtid borde litauernas energikostnader vara en bråkdel av vad de är i dag.

NIB HAR OCKSÅ VARIT MED om att finansiera sex vatten- och avloppsreningsprojekt samt ett avfallshanteringsprojekt genom HUDF. NIB:s lån har till exempel kompletterat finansieringspaket för två angelägna avloppsreningsverk i Litauen, nämligen i Ignalina och Trakai. De är båda viktiga i såväl infrastruktur- som miljöperspektiv, liksom för landets anslutning till EU.

Staden Ignalina ligger i östra Litauen, cirka 110 km från huvudstaden Vilnius och alldeles bredvid Aukstaitijas nationalpark. Stadens ursprungliga avloppsreningsverk var gammalt och mötte inte utsläppsstandarder. Utsläppen har inneburit miljöföroreningar bland annat i det miljömässigt känsliga området vid nationalparken. Syftet med projektet i Ignalina är att ersätta det gamla reningsverket med ett nytt. Det nya reningsverket kommer att rena avloppsvattnet från cirka 8 500 invånare och ha en medelkapacitet på 1 200 kubikmeter per dag.

– Reningsverket kommer att uppnå nationella föroreningsstandarder, liksom även EU:s avloppsvattendirektiv och HELCOM-standarder. Detta kommer att stödja Litauens EU-accession, säger John Charlton, som är HUDF:s vatten- och miljöexpert. Det nya reningsverket kommer att stå klart hösten 2001, då vattenreningen enligt nya utsläppsbestämmelser påbörjas.

Cirka 30 km väster om Vilnius är ett liknande projekt på gång. I staden Trakai byggs avloppsreningsverket om och kommer att rena avloppsvattnet från både Trakai och den närliggande staden Lentvaris när det står färdigt. Det nya reningsverket är planerat att rena avloppsvattnet från cirka 20 000 invånare. Reningsverkets medelkapacitet kommer att vara 2 200 kubikmeter per dag och möta samma utsläppsstandarder och EU-direktiv som i Ignalina.

– Den närliggande nationalparken, som är ett miljömässigt känsligt område med sina många sjöar, kommer att dra nytta av det här projektet, säger Charlton. Med förbättrad vattenkvalitet kan man säkra att vattendragen och grundvattnet inte förstörs.

NIB har tillsammans med IBRD varit initiativtagare till ett omfattande institutionellt utvecklingsprogram för att befrämja genomförandet av kommunala infrastrukturprojekt via HUDF. Bilaterala biståndsgivare som Danmark, Finland och Sverige deltar och står för en stor del av externfinansieringen av utvecklingsprogrammet. Med nordisk finansiering arbetar experter från Danmark, Finland och Sverige på HUDF inom sektorer som kommunfinansiering, upphandling, miljö och energi.

– Samarbetet mellan alla parter inom HUDF, med kommunerna, NIB och andra finansinstitutioner fungerar mycket väl, säger Aloyzas Vitkauskas. HUDF gör en viktig insats för litauernas välmående. De är ju, när allt kommer omkring, slutanvändare i alla våra projekt. ■

NIB:s samarbete med HUDF fortsätter. I början av november 2001 beviljade NIB:s styrelse den litauiska staten en ny ramkredit på 30 miljoner euro för litauiska kommuners infrastruktur- och miljöprojekt. Avsikten är att HUDF som agent för det litauiska finansministeriet skall övervaka genomförandet av de enskilda projekten.

Miljövänlig energi

Behovet av energi fortsätter att öka. Globalt sett gäller det att i allt högre grad använda miljövänliga och förnybara energikällor. Dessutom bör energin produceras så förmånligt som möjligt.

NIB vill aktivt bidra till att utveckla olika alternativa energiformer genom att delta i finansieringen av miljövänliga energiprojekt. I Finland satsar man nu stort på att producera energi av biomassa och i Danmark går man in för vindenergi.

VINDKRAFT TILL HAVS

SOMMAREN 2002 kommer världens största vindkraftspark till havs att stå klar. De 80 vindmöllorna placeras 14–20 km ut i Nordsjön, väster om Blåvands Huk på Jylland. NIB är en av finansiärerna.

På Jylland ligger kraftbolaget Elsam och transmissionsbolaget Eltra. För några år sedan hörde de ihop, men efter att elmarknaden avreglerades i Danmark är de nu separata bolag med egna ansvarsområden. Elsam producerar och säljer el. Eltra ska säkerställa tillgången på elkraft och se till att högspänningsnätet på Jylland och Fyn har tillräcklig kapacitet och driftsäkerhet. Eltra har även ansvar för nätverksförbindelserna med Norge och Sverige.

Sedan 1998 deltar Eltra och Elsam tillsammans i ett unikt projekt. De ska bygga världens största vindkraftspark till havs – Horns Rev sydväst om Jylland.

Danmark är ett vindkraftsland, cirka 12 procent av landets elektricitet produceras med vindkraft. Det kan jämföras med Sverige där motsvarande siffra är cirka 0,3 procent, Finland där den är mindre än 0,1 procent eller med Norge där nästan ingen energi alls kommer från vindkraft.

Dessutom är Danmark världens största exportör av vindmöllor, vilket har en politisk bakgrund. Sedan 1980-talet har de danska regeringarna prioriterat vindkraften genom forskningsstöd och garantier till privata investerare. Men förklaringen är också geografisk – Danmark har bra ▶

André Maslennikov, Pressens Bild

Paul-Jacob Vilhelmsen, Teeb-wise

I början av oktober, efter några veckor med hård vind och höga vågor, fortsatte arbetet med att slå i pålar till den plattform som ska rymma Eltras transformatorstation vid Horns Rev i farvattnet utanför Esbjerg.

OLJEKRISEN STARTSKOTT

Några år efter oljekrisen 1973 tog Danmarks utveckling av förnybara energikällor, bland annat vindkraften, förnyad fart. När USA i mitten av 1980-talet beslutade att satsa på inhemska, förnybara och rena energikällor, kunde dansk industri offerera serietillverkade vindmöllor. USA:s stora satsning på vindkraft vid den tiden har betytt mycket för den snabba utvecklingen av vindkraftverken i Danmark.

vindförhållanden och få naturhinder för vindarna.

Den danska regeringens ambition är att 50 procent av landets elförbrukning år 2030 ska komma från vindkraft. I dag finns drygt 6 000 vindkraftverk i Danmark och det finns inte längre så stort utrymme för en fortsatt utbyggnad på land.

Därför ska enligt regeringsbeslut fem stora vindkraftsparker byggas. En fördel med vindmöllor till havs är att effekten ökar med 50 procent, eftersom det blåser mer där än på land. Vindkraftsparkerna är också pilotprojekt. Om försöket faller väl ut, kommer satsningen på havsvindkraft att ökas ytterligare.

Eltra och Elsam har fått i uppdrag av det danska energiministeriet att uppföra två av vindkraftsparkerna, varav den första är Horns Rev. Elsam ansvarar för byggandet och driften och Eltra för att strömmen går in i det nationella kraftnätet. Det är här NIB kommer in i bilden. Ett NIB-lån på 300 miljoner danska kronor är beviljat till Eltra. Bolaget ska bygga en kabel, som för strömmen in till land, samt bygga en transformatorstation till havs. Till Elsam har NIB beviljat ett lån på likaså 300 miljoner danska kronor för en del av finansieringen av vindkraftsparken.

– Vår utgångspunkt är att vi gärna medverkar med finansiering till projekt som är till gagn för hela Norden. Ytterst är vår önskan att se Norden som självförsörjande när det gäller energi, säger Per Klaumann, NIB:s regionchef för Danmark.

Sammanlagt ska 80 vindmöllor med en produktionskapacitet av 160 megawatt stå färdiga i slutet av 2002. Kostnaden för Horns Rev beräknas till 2 miljarder danska kronor, varav Elsam står för 1,7 miljarder och Eltra står för 300 miljoner.

– Det är ett gigantiskt projekt – men också riskfyllt. Att placera vindmöllor ute till havs i den här omfattningen är något nytt. Väderförhållandena kan vara svåra, med kraftiga vindar och mycket höga vågor. Därför är också säkerhetsaspekterna på arbetet viktiga, berättar Flemming Thomsen, vindkraftschef på Elsam.

ATT VALET FALLIT PÅ Horns Rev beror på goda vindförhållanden och på att parken där förväntas störa minimalt. Horns Rev är dessutom ett område där man sällan idkar fiske och där man heller inte riskerar att störa radiosändningar. Viktigt är också att det inte pågår militära aktiviteter i området.

– Vindmöllorna måste vara så höga som 110 meter för att kunna utnyttja vinden maximalt. Samtidigt måste vattendjupet vara mellan 5 och 15 meter och då är Horns Rev den bästa platsen, förklarar Flemming Thomsen.

Avståndet mellan vindmöllorna blir 560 meter. Hela området omfattar cirka tjugo kvadratkilometer. Resningen av vindmöllorna beräknas pågå mellan mars och november 2002, men redan under somma-

ren samma år räknar Elsam med att elproduktionen från de första vindmöllorna ska vara i gång.

Noggranna kontroller planeras av vindkraftsparkens miljöpåverkan. Även ekonomi och teknik ska följas upp noga.

– Det nya med Horns Rev är att det nu blir tekniskt möjligt att reglera hur mycket ström vindmöllorna producerar. Om vi märker att vi inte behöver alla 160 MW, kan vi be Elsam att bara producera 100 MW, säger Per Andersen, informationschef på Eltra.

Ett av vindkraftens problem i dag är just att det är svårt att reglera elproduktionen. Eftersom vindväxlingarna kan ske mycket snabbt, händer det lätt att man inte lyckas ta vara på ström, förklarar Per Andersen.

Med Horns Rev kommer Danmark för första gången att få något man verkligen kan kalla en vindkraftspark, anser han.

– Vi har vindmöllor sedan tidigare, men först på Horns Rev är det fråga om energiproduktion i stor skala.

STRÖMMEN FRÅN vindmöllorna kommer via kabel att ledas till den transformatorplattform som Eltra planerar i utkanten av vindkraftsparken. Därifrån leds strömmen vidare till kusten, för att sedan föras in på högspänningsnätet.

Lånet från NIB ska även bidra till att finansiera infrastrukturen i eltransmissionsnätet mellan Danmark och Sverige, vilket bland annat innebär att det kommer att bli enklare att sälja och köpa el inom Norden.

Från svenskt håll följer man med stort intresse det danska vindkraftsprojektet, berättar Örjan Hedblom, handläggare på Svensk Vindkraftförening (SVIF).

– Den danska lokalbefolkningen äger ofta andelar i vindkraftverken. Det är ekonomiskt fördelaktigt för dem, eftersom de inte behöver betala skatt på hela den vinst de får. Dessutom får de som ägare en garanterad summa för varje producerad kilowattimme.

– Svårigheten med vindkraft har historiskt sett varit de höga kostnaderna, men produktionspriset fortsätter att sjunka och är i dag konkurrenskraftigt. Elenergi från ett vindkraftverk kostar nu inte mer att producera än el från andra nybyggda kraftverk. Och internationellt sett växer vindkraften snabbast av alla energislag när det gäller nyproduktion av el, berättar Örjan Hedblom, som gärna skulle se att de övriga nordiska länderna tog efter Danmarks satsning på vindkraft.

NÄR DET GÄLLER VINDKRAFTENS framtid i Danmark tror Per Andersen att danskarna kommer att få se fler vindkraftsparker till havs.

– Jag tror att många av vindmöllorna på land kommer att försvinna. Många av dem är små och ineffektiva. Regeringen kommer sannolikt att välja att göra det ekonomiskt intressant att investera i vindmöllor till havs.

Flemming Thomsen tror att trenden går mot större vindmöllor. Nästa generation av dem kommer säkert att vara betydligt större än de ute på Horns Rev.

– Visst är det dyrt att producera elektricitet via vindkraft, men om vi i Danmark vill göra en insats för att minska utsläppen av koldioxid, så är vindkraft det billigaste sättet att göra det på, tycker både Per Andersen och Flemming Thomsen. ■

Elsam

80 vindmöllor ska stå färdiga i slutet av 2002.

VINDKRAFTEN I DANMARK

- Det finns drygt 6 000 vindkraftverk i Danmark, nästan alla på land. Endast ett 40-tal av dem finns till havs.
- Det finns många äldre vindmöllor runt om i landet, flera med en kapacitet av bara 100 kilowatt. De största landbaserade vindmöllorna i Danmark i dag är av storleken 2 000 kW. En vindmölla av det slaget producerar ungefär 5,3 miljoner kilowattimmar per år – vilket motsvarar hushållselen till 1 900 lägenheter eller elen till 265 hus som är helt eluppvärmda. Bruttokostnaden för en sådan vindmölla ligger på cirka 18 miljoner danska kronor.
- Livslängden för en vindmölla beräknas till mellan 20 och 25 år.
- Vingarna på en vindmölla av storleken 2 000 kW roterar med cirka 19 varv i minuten. Med hjälp av en växellåda växlas varvtalet upp till cirka 1 500 varv i minuten hos generatorn.
- Vindkraftverken i Danmark byggs inte närmare bebyggelse än omkring 300 meter.

En av Pohjolan Voimas nya anläggningar byggs i Jämsänkoski i mellersta Finland.

NIB I FINSKA MILJÖVÄNLIGA PROJEKT:

Finsk storsatsning på bioenergi

Den finska energikoncernen Pohjolan Voima utökar antalet anläggningar för biomassa. Utöver de fyra som koncernen redan har, byggs nu fem nya. Finland ökar därmed sitt försprång som Europas ledande nation inom detta område.

NÄR DE NYA trä- och torvdrivna kraftverken står färdiga kommer fliskonsumtionen i Finland att fördubblas från nuvarande 700 000 kubikmeter. Kraftverken uppförs invid de stora cellulosa- och pappersfabrikerna i Jakobstad, Karleby, Jämsänkoski, Kuusankoski och Ristiina, men det är ändå inte enbart fråga om att tillgodose skogsindustrins energibehov. Numera producerar allt fler biokraftverk fjärrvärme till närliggande städer. Den nya samarbetsformen har lett till att skogsindustrin och kraftbolagen grundat ett antal gemensamma bolag där också de olika städerna har en central roll.

I Pohjolan Voimas nya anläggningar investeras cirka 2,5 miljarder mark. NIB har deltagit i finansieringen av fyra av dessa kraftverk med sammanlagt drygt en halv miljard mark. Verken beräknas stå klara senast år 2002.

Bland den nya generationens kraftverk är det Alholmens Kraft i Jakobstad som fått mest publicitet.

– Med en elproduktion på 240 megawatt är kraftverket det största i sitt slag i världen, säger direktör Kauko Relander, som ansvarar för Pohjolan Voimas bränsleanskaffning.

Men trots projekt i den här storleksklassen är olja och kärnkraft fortfarande viktigare energikällor än ved, torv och vattenkraft.

– Jag tycker att energikällorna är glädjande mångsidiga, och det gäller också hela den finska energipolitiken. Ensidigt beroende förekommer inte, konstaterar Kauko Relander.

HANDELS- OCH INDUSTRIMINISTERIET har beräknat att det ökande behovet av el i Finland fram till år 2010 uppgår till 13 terawattimmar. Hur det behovet kommer att tillgodoses är i rätt hög grad beroende av såväl EU:s som Finlands egna energi- och miljöpolitiska vägval. En viktig energipolitisk fråga är en eventuell utbyggnad av kärnkraften, en fråga som Pohjolan Voima och dess dotterbolag Industrins Kraft driver. Pohjolan Voimas uppgift är att producera och anskaffa så billig el och värme som möjligt för sina delägare.

För närvarande beräknar man att flisenergin kommer att kunna fylla ett glapp på tre terawattimmar mellan den förväntade efterfrågan på el fram till år 2010 och det beräknade utbudet. Finska energiföretag kan också i sin export dra nytta av biomassaanläggningarna.

– Eftersom vi kan tillverka värmepannor och hela skräddarsydda kraftverk, exporterar vi dem också utomlands. Vi har ett stort projekt på gång till bland annat Milwaukee i USA, säger Kauko Relander. ▶

DE NYA ANLÄGGNINGARNA PASSAR NIB:S LINJE

– Vi vill uttryckligen vara med om att finansiera miljövänliga energiprojekt som använder sig av förnybara energikällor, säger biträdande regionchefen Asko Heilala om NIB:s roll som finansiär av biomassaanläggningar.

Utöver miljöaspekterna bedömer banken också kostnadseffektiviteten.

– Det är naturligtvis mycket viktigt att energin är så förmånlig som möjligt för kunderna.

Asko Heilala anser att behovet av mer energi kommer att vara rätt påtagligt i framtiden.

– Man måste naturligtvis vara realist och inse att det växande energibehovet inte kan täckas enbart med till exempel bioenergi. Men en förvånansvärt stor andel kan den energiformen ändå stå för.

Heilala ser det som ett erkännande att NIB valts till finansiär för så stora energiprojekt som de aktuella nya biobränslekraftverken.

» Energikällorna är glädjande mångsidiga, och det gäller också hela den finska energipolitiken «

Det pågår en ständig utveckling för att finna nya sätt att producera energi.

– Vi undersöker bland annat möjligheterna för att förgasa stadsbränsle som framställts av torrt avfall och av kommunalt och industriellt avfall. Det kan brännas jämsides med kol i de gamla kolkraftverken. Det första projektet för förgasningsanläggningar har redan inletts i staden Vanda norr om Helsingfors.

OM 23 PROCENT av ett kolkraftverks bränsleåtgång ersätts med förgasat stadsbränsle, kan utsläppen reduceras till samma nivå som om det skulle drivas med naturgas.

Men det är inte lätt att driva igenom ett modernt energitänkande inom ett storföretag som Pohjolan Voima.

– Det är närmast en fråga om att investeringarna inom energibranschen görs på mycket lång sikt. Vi borde redan nu kunna förutse hur världen ser ut år 2030, säger Kauko Relander.

Han medger att finländarna kanske inte till fullo kunnat dra nytta av den PR bioenergiprojekten kunnat erbjuda.

– Om det här gjordes i Sverige skulle hela Europa känna till det, säger han.

Relander ger ett beskrivande exempel på finländarnas anspråkslöshet: En av ledarna inom EU berättade stolt i Bryssel att man i Europa redan kan tillverka värmepannor för biomassa med en elproduktion på 10–20 megawatt.

– När jag sedan sade att vi tillverkar pannor med en effekt på 240 megawatt, trodde man inte på mig, utan jag var tvungen att visa upp våra planer.

I HANDELS- OCH INDUSTRIMINISTERIETS program för förnybara energikällor utgår man från att användningen av flis i energiproduktionen kan utökas till fem miljoner kubikmeter per år. Och det tror Kauko Relander att man med nöd och näppe kan komma upp till, förutsatt att allt tas till vara ur skogarna – också det dyra och i huvudsak för hand insamlade kvistmaterialet, som utgör en andel på 1,5 miljoner kubik.

För Pohjolan Voima är det mest lönsamt att anlägga biomassakraftverken i närheten av cellulosa- och pappersfabriker.

– Det väsentliga är att insamlingen och transporten av den råvara som både fabriken och kraftverket använder sig av ingår i samma logistiska kedja. Och att hämta råvaran på mer än 100 kilometers avstånd från kraftverket skulle bli alltför dyrt eftersom skogsavfallet är så poröst, säger Kauko Relander, som menar att trä och torv rent tekniskt utgör en mycket bra kombination.

– Om priset på flis stiger, kan man använda mer torv och vice versa. Problemet med torv är att den producerar koldioxid vid förbränning. Därför anser en del att torv inte är något egentligt biobränsle, utan »ett långsamt förnybart biobränsle«.

EN ÖKAD ANVÄNDNING av naturgas jämställs ofta med vind- och vattenkraft, bioenergi eller avfallsförgasning.

– För närvarande är naturgasen inte en konkurrenskraftig energiråvara, säger Kauko Relander. Därför har landets nyaste och i teknisk mening modernaste naturgasverk bara varit i drift några få dagar i år. Situationen blir förstås en annan om en minskande tillgång leder till att priset på el stiger.

Relander beskriver dagens situation inom energibranschen så här:

– I mitten av 1970-talet flyttade jag från en arbetsmarknadsorganisation till energibranschen. På den tiden var energi en ganska stillsam industrigren – maskiner och turbiner snurrade. Grundstabilitet, tillförlitlighet och kontinuitet var det viktigaste då. Nu har det ersatts av ständig rörelse, det gäller att leda utvecklingen och på bästa sätt försöka förutse situationen i världen. ■

UPM-KYMMENE VALDE BIOENERGI

Fyra av de fem nya bioenergianläggningarna är projekt som skogsindustrijätten UPM-Kymmene tagit initiativet till. De nya kraftverken uppförs i Jakobstad, Jämsänkoski, Kuusankoski och Ristiina kommun. UPM-Kymmene äger 38 procent av Pohjolan Voima.

– Bioenergisamarbetet mellan bolagen har varit mycket naturligt, säger Pertti Simola, UPM-Kymmenes energidirektör.

Biomassaanläggningarna ersätter de uttjänta värmepannorna och samtidigt är anläggningarna också större än sina föregångare. På UPM-Kymmene talar man om ett så kallat ersättande investeringsprogram.

– Det teknologiska språnget från gammalt till nytt är enormt, säger Pertti Simola.

UPM-Kymmenes centrala miljöpolitiska mål är att användningen av bioenergi ska öka, och fossila bränslen minska. Det är lätt att stödja användningen av bioenergi eftersom produktionen med hänsyn till koldioxidutsläpp utgör en neutral energiform. Bolaget har räknat ut att ytterligare tre nya kraftverk skulle kunna byggas inom fem till tio år som ett komplement till de anläggningar som nu uppförs.

– Jag vet att man på samtliga industriorter skulle kunna ta tillvara betydligt mer bark och flis. Vi har mycket systematiskt utvecklat metoder för hur detta ska göras.

Simola ser tecken på nya trender när fabriker och närbelägna städer inleder energisamarbete.

– Nu är tiden mogen för ett dylikt samarbete, säger Pertti Simola.

Lån för långsiktiga kraftinvesteringar

Ett lån från NIB på 30 miljoner euro bidrar till att förstärka finansieringen av de långsiktiga investeringar som det kommunägda Trondheim Energiverk AS gjort under de senaste åren. Det handlar om kraftproduktion såväl som fjärrvärme och distributionsnät.

– VÅRA INVESTERINGAR HAR finansierats med korta lån, säger Arne Hovd, finanschef på Trondheim Energiverk, TEV. När vi nu sökte långsiktig finansiering, kunde NIB erbjuda ett långfristigt lån på konkurrenskraftiga villkor. NIB:s lån bidrar till en förnuftig finansieringsstruktur och en god grund för att modernisera och utveckla vår verksamhet.

TEV:s mål är att bli Mellannorges kraftcentrum på den nordiska marknaden, som sedan den norska avregleringen 1991 och senare avregleringar i andra nordiska länder är starkt konkurrensutsatt. Visionen kräver satsningar på alla plan. Driften ska effektiviseras och nödvändiga omställningsåtgärder ska genomföras. Dessutom ska bolaget investera i lönsamma projekt och vidareutveckla produkt- och tjänsteutbudet.

Som ett led i denna anpassning är TEV sedan 1999 organiserat som en koncern med dotterbolag som fokuserar på fyra kärnområden, det vill säga vattenkraft, fjärrvärme, distribution och kraftförsäljning.

– I och med vattenkraft och fjärrvärme producerar vi miljövänlig energi, konstaterar Arne Hovd.

VATTENKRAFTPRODUKTIONEN sker i 14 helägda och fem delägda kraftstationer. Största delen av produktionen omsätts genom den nordiska elbörsen, NordPool, och vattenkraftbolaget är en betydande aktör på den finansiella kraftmarknaden.

Koncernens fjärrvärmebolag producerar och distribuerar vattenburen energi till 4 000 hushåll och 250 industrier och företag. Produktionen är främst baserad på avfallsförbränning och spillvärme. Genom verksamheten återvinns 92 000 ton avfall per år från Trondheim och 16 närkommuner.

Även eldistributionen sker genom ett separat dotterbolag, liksom kraftförsäljningsbolaget som säljer både egenproducerad och inköpt elektricitet till cirka 84 000 slutkunder.

DET SOM SKULLE komma att bli Trondheim Energiverk, TEV, startade redan 1890 då Øvre Leirforss kraftverk började byggas. Hösten 1901 sattes den första turbinen i gång och järnvägen och de första, få abonnenterna fick el från bolagets kraftverk.

Mycket har hänt under 100 år och jubileet har firats med bland annat en jubileumsutställning om bolagets historik. I dag är TEV Mellannorges största energibolag och kommer på sjunde plats som energiproducent och på sjätte plats som distributör i Norge. Till en början växte verksamheten sakta för att från 1960 skjuta fart. Fram till mitten av 1980-talet var ökningen mycket stark med sex procent per år.

I dag är elförbrukningen i bolagets distributionsområde sex gånger så hög som 1960. ■

Mikal Sveen

TEV är Mellannorges största energibolag och kommer på sjunde plats som energiproducent och på sjätte plats som distributör i Norge. Bilden visar Moholts station i Trondheim.

Nordiska finansgruppen består av fyra multilaterala finansinstitutioner som finansierar projekt av nordiskt intresse. Institutionerna verkar i Nordens hus i Helsingfors.

STÖD TILL DEN PRIVATA SEKTORN

I SEPTEMBER 2001 godkände Nordiska ministerrådet en ändring i stadgarna för NDF, Nordic Development Fund. Stadgeändringen gör det möjligt för fonden att ge finansiellt stöd också till privatsektoraktiviteter i utvecklingsländerna utan krav på statsgaranti.

De nya privatsektoraktiviteterna blir en integrerad och permanent del av NDF:s verksamhet och utgör ett komplement till utlåningen med statsgaranti till den offentliga sektorn.

Genom att stödja privatsektorn kan NDF bidra till att främja ekonomisk och social utveckling i utvecklingsländerna samt till att minska fattigdomen. Särskild tonvikt ligger på de fattigare utvecklingsländerna, speciellt i Afrika.

Från mitten av 1990-talet fram till år 2000 har NDF under en försöksordning haft möjlighet att delta i privatsektoraktiviteter. I samarbete med nordiskt näringsliv, lokala partners och internationella och nordiska utvecklingsinstitutioner har fonden deltagit i finansieringen av flera större infrastrukturprojekt, riskkapitalfonder samt små och medelstora företag. Utifrån dessa erfarenheter har man lagt upp riktlinjer för de permanenta aktiviteterna inom privatsektorn.

NDF har deltagit i ett telekomprojekt i Uganda där 2 000 offentliga telefonkiosker installerades.

Erfarenheterna visar att man särskilt inom infrastrukturområdet kan uppnå betydande fördelar genom att kombinera NDF:s statliga utlåning med privatsektorfinansiering. Förutom det finansiella bidraget har låntagarna möjlighet att ta del av fondens erfarenheter från samarbetet med multilaterala finansieringsinstitutioner och myndigheter i låntagarländerna.

Finansiellt stöd till små och medelstora företag i utvecklingsländerna kommer främst att kanaliseras genom lokala och subregionala utvecklingsbanker och genom deltagande i riskkapitalfonder.

NDF:s privatsektoraktiviteter förutsätter att det nordiska näringslivet deltar i samarbetet och bidrar med riskkapital, kunnande och produkter. ■

www.ndf.fi

FINSK HÄLSOVÅRD I S:T PETERSBURG

DEN FINSKA, privatägda läkarstationen Scanfert Oy utvidgar sin verksamhet till S:t Petersburg. Nordiska Projektexportfonden, Nopef, har varit med om att finansiera en förstudie som ligger till grund för investeringsbeslutet och finansieringslösningen.

Scanfert Oy grundades år 1993 och har kliniker i Tammerfors och Åbo i Finland. Företaget är specialiserat på infertilitet, urologi och gynekologi.

Tillsammans med Tohtoritalo Oy, ett privat sjukhus med verksamhet inom bland annat allmän medicin, kirurgi och företagshälsovård, ska man nu grunda en ny läkarstation i centrum av S:t Petersburg.

Den nya läkarstationen kommer att erbjuda ett brett spektrum av specialiteter: poliklinik, laboratorium, röntgen och ultraljudsundersökningar samt en sjukhusavdelning med tre operationssalar och cirka 20 sängplatser.

Läkarstationen blir den första i S:t Petersburg som kan erbjuda sina kunder så här heltäckande tjänster. Verksamheten kommer att startas i etapper med början i november 2001 och inleds då med allmänläkar- och barnläkartjänster.

Privat hälsovård blir allt populärare i S:t Petersburg. Den nya verksamheten riktas till företag och personer som tecknat sjukförsäkring. Ett samarbete med olika försäkringsbolag har därför etablerats i syfte att nå nya patientgrupper.

Investeringen inbegriper såväl anskaffning av medicinsk utrustning som bygg- och reparationsarbeten och finansieras dels med Scanferts egna medel, dels med lån från IFC (International Finance Corporation), Finnfund, Nordea, Finnvera och International Moscow Bank. Huvudentreprenören har valts lokalt i S:t Petersburg. ■

www.nopef.com

Göran Gustafsson, Pressens Bild

Ett kraftfullt handlingsprogram ska minska avrinningen från lantbruken ut i Östersjön.

LÅN FÖR ETT RENARE INNANHAV

JORDBRUKET är en av de största miljöbovarna när det gäller övergödningen av Östersjön. För att minska avrinningen från lantbruket har Världsbanken tagit fram ett kraftfullt handlingsprogram inom ramen för Global Environmental Fund (GEF). Lån från NEFCO ska bidra till att förbättra gödselhanteringen och ge redskap för miljöriktig plantering.

Världsbanken, som administrerar GEF, har utvecklat ett heltäckande program för att identifiera de mest effektiva åtgärderna för att minska avrinningen från jordbruk i kustregionerna på den östra sidan av Östersjön.

Eftersom en av de största källorna till problemen är bristande kunskap och medel för hållbar gödselhantering, förväntas satsningen få stor betydelse i området. Programmet innehåller såväl utbildning, där en miljömässigt hållbar utvecklingsplan utarbetas för det enskilda jordbruket, som finansiering för genomförande av åtgärderna och uppföljning av resultaten. Standardiserad konstruktion av gödselanläggningar och listning av kvalificerade lokala entreprenörer ska bidra till att förenkla genomförandet av nödvändiga åtgärder. NEFCO kommer att arbeta med lokala rådgivningsorganisationer för jordbruk inom de enskilda baltiska länderna för att ge stöd i projektförberedning och genomförande.

Programmet kommer också att leda till att den enskilde jordbrukarens livskvalitet höjs. Flytande gödsel i dammar kommer inte längre att läcka ut i jord och vattenbrunnar, och utsläpp av ammoniak i luften kommer att minska.

Finansieringen av projektet består av gåvor från GEF och lån från NEFCO. Kreditramen från NEFCO med medel från Nordiska miljöutvecklingsfonden (NMF) förväntas leda till 20–25 investeringar i förbättrad gödselhantering och redskap för miljöriktigt planteringsdjup för att maximera plantornas näringsupptag. Genom lånen underlättas anpassningen till både HELCOM:s rekommendationer om hantering av närings- och bekämpningsmedel samt den strängare lagstiftning som väntas träda i kraft i de baltiska länderna.

Enligt planerna ska hela programmet vara genomfört inom en sexårsperiod, med start från årsskiftet 2001–2002. ■

www.nefco.org

NORDISKA FINANSGRUPPEN

NORDISKA UTVECKLINGSFONDEN (NDF) finansierar högt prioriterade projekt i utvecklingsländer med förmånliga och mycket långfristiga krediter. Fonden erbjuder även direktfinansiering för privatsektorprojekt. Projekten ska motsvara målsättningarna inom nordisk biståndspolitik.

NORDISKA MILJÖFINANSIERINGSBOLAGET (NEFCO) finansierar miljöprojekt i de central- och östeuropeiska länderna. Både privatsektorprojekt och projekt inom kommunsektorn finansieras. NEFCO deltar med såväl aktieinvesteringar som lån. NEFCO förvaltar också Nordiska miljöutvecklingsfonden (NMF), genom vilken de nordiska länderna kanaliserar stödmedel till angelägna miljöprojekt i Nordens närområden. Fonden kompletterar de nordiska ländernas miljöstödsprogram.

NORDISKA PROJEKTEXPORTFONDEN (Nopef) främjar nordiska företags internationalisering genom att finansiera projektförberedande studier. Projekten förväntas leda till projektleveranser eller samriskföretag med nordiskt deltagande.

NORDISKA INVESTERINGSBANKEN (NIB) finansierar nordiskt samarbete över gränserna genom lån till privata och offentliga projekt som prioriteras högt i de nordiska länderna. Lån ges på konkurrenskraftiga, marknadsmässiga villkor.
www.nib.int

UPPMÄRKSAMMADE LÅN TILL KVINNOR

Genom ett särskilt program för lån till kvinnor på en miljon euro har NIB kunnat stödja kvinnligt företagande i Baltikum. Låneprogrammet är nu fullt utnyttjat och erfarenheterna är överlag positiva. Låneramen, som omfattat sammanlagt 44 projekt i Estland, Lettland och Litauen, har gett de kvinnliga företagarna möjlighet till medelfristiga lån för kommersiella projekt. Resultat och erfarenheter av låneprogrammet sammanfattades av NIB:s chefsjurist Siv Hellén på konferensen Women and Democracy i Vilnius i juni 2001.

– Lånen till kvinnor blev mycket uppmärksammade och vi har fått en hel del feedback på låneprogrammet. Vi undersöker som bäst möjligheterna att fortsätta programmet, Estland har redan visat intresse för en ytterligare låneram. I Litauen ska vi undersöka huruvida det är möjligt att med ett nytt låneprogram även nå mindre företagare på landsbygden. Ett intresse för en låneordning för kvinnor i Ryssland finns också, berättar Siv Hellén. ■

NORSK FELLESWEBB

Nu är det lättare för norska företag att hitta information om kontakter, marknadsundersökningar, export, investeringar och etableringar ute i världen. En ny norsk webbplats på adressen www.midler.no lanserades våren 2001. Här samsas några av Norges viktigaste organisationer med uppgift att hjälpa företag med internationella satsningar. Även NIB, NEFCO, NDF och Nopef deltar i detta samarbetsprojekt. ■

Kina tar hjälp av nordisk teknologi för att utveckla landets hälso- och sjukvård.

INTERNATIONELL UTLÅNING

Hälso- och sjukvårdssektorn aktuell i Kina

NIB:s styrelse har beviljat ett låneprogram på 40 miljoner US-dollar till finansministeriet i Folkrepubliken Kina för finansiering av projekt inom hälso- och sjukvårdssektorn i landet.

Det är första gången NIB beviljar ett sektorspecifikt låneprogram till Kina. Både nordiska leverantörer och finansministeriet i Kina har uttryckt efterfrågan på ett speciellt låneprogram för hälsosektorn. Kina önskar utnyttja nordisk teknologi i landets omfattande planer för utvecklingen av hälso- och sjukvården, främst i de inre, fattigare delarna av landet.

NIB har ett långvarigt samarbete med det kinesiska finansministeriet. Det första låneprogrammet undertecknades 1990 och i juni 2001 undertecknades det åttonde allmänna låneprogrammet på 60 miljoner US-dollar. De tidigare låneprogrammen har finansierat projekt inom branscher som till exempel livsmedel, papper, energi, telekommunikation och hälsovård.

I och med låneprogrammet för hälsosektorn ger NIB möjlighet till finansiering av projekt i Kina för sammanlagt 116 miljoner US-dollar. Lånebeloppen är vanligtvis 2–5 miljoner US-dollar per projekt med en lånetid på normalt cirka tio år. ■

Fredrik Funck, Pressens Bild

MILJÖSAMARBETE I RYSSLAND

MINDRE UTSLÄPP GER RENARE LUFT

NIB har ingått avtal om lån på 30 miljoner US-dollar för ett projekt med syfte att rusta upp och förnya nickelsmältverken i Petjenga på Kolahalvön. Projektet omfattar en investering om totalt 93,5 miljoner US-dollar och finansieras också med bistånd från Norge och Sverige. Efter färdigställandet förväntas utsläppen av svaveldioxid och stoft från tungmetaller minska med 90 procent. Nickelsmältverken släpper i dag ut en mängd svaveldioxid motsvarande tre gånger utsläppen i Sverige. ■

Göran Gustafsson, Pressens Bild

NIB FÅR NYA E-POSTADRESSER

NIB övergick till nya e-postadresser den 1 december 2001.
Den nya adressen är fornamn.efternamn@nib.int (den tidigare slutade med nib.fi).

Aktuella adresser är
www.nib.int
fornamn.efternamn@nib.int
info@nib.int

STOREMISSION I SVENSKA KRONOR

Engelska pund, svenska kronor, japanska yen och nya taiwanesiska dollar har utgjort de viktigaste upplåningsvalutorna för banken under årets första åtta månader 2001. Banken har emitterat obligationer denominerade i engelska pund motsvarande 722 miljoner euro. I svenska kronor har banken genomfört en transaktion på 3 000 miljoner motsvarande 326 miljoner euro. Detta var den första likvida benchmarktransaktionen som var utställd av en multilateral institution i svenska kronor. ■

André Maslennikow, Pressens Bild

Eirik Brekke

Tore Emanuelsson

Henrik Michaelsen

Lars-Åke Olsson

Lars Synnes

Linda Hintze

Seija Ehanti

Aini Joensuu

Jouni Järvenpää

Tuija Raukola

Torben Vindeløv

Jani Poikkimäki

PÅ NYA POSTER

UTNÄMNINGAR PÅ BANKENS OPERATIVA AVDELNINGAR

Eirik Brekke (N) har anställts som biträdande regionchef för region Norge på bankens nordiska avdelning. Han arbetade tidigare på Kreditkassen i Oslo och norska Fokus Bank.

Tore Emanuelsson (S) har anställts som lånehandläggare vid privatsektorenheten på internationella avdelningen. Han har även tidigare arbetat på NIB, men kommer nu närmast från Scania CV AB i Sverige.

Henrik Michaelsen (DK) har tillträtt tjänsten som biträdande regionchef för region Danmark på bankens nordiska avdelning. Han var tidigare anställd på Unibank i Köpenhamn. Henrik Michaelsen är stationerad på NIB:s kontor i Köpenhamn.

Lars-Åke Olsson (S) har utnämnts till direktör på bankens internationella avdelning där han fortsätter som regionchef för region Latinamerika.

Lars Synnes (S) har tillträtt tjänsten som biträdande regionchef för region Sverige på bankens nordiska avdelning. Han kommer närmast från Handelsbanken.

NY PERSONAL INOM STABSFUNKTIONERNA

Linda Hintze (FIN) är ny informatör på informationsavdelningen. Tidigare arbetade hon på Svenska handelshögskolans institut för fortbildning.

På bankens dataavdelning har **Seija Ehanti** (FIN) tillträtt tjänsten som utvecklingschef, **Aini Joensuu** (FIN) och **Jouni Järvenpää** (FIN) har anställts som systemchefer och **Tuija Raukola** (FIN) som IT-specialist.

NORDISKA FINANSGRUPPEN

Torben Vindeløv (DK) har anställts som Senior Investment Manager på NEFCO. Torben Vindeløv kommer närmast från Danida och har varit stationerad i Sydafrika. Han har tidigare arbetat på NIB:s och NEFCO:s systerorganisation Nopef.

Jani Poikkimäki (FIN) har på Nopef anställts som projektledare med huvudinriktning på svenska och danska företag. Han kommer närmast från SEB i London.

Detta är NIB

Nordiska Investeringsbanken (NIB) finansierar privata och offentliga projekt som prioriteras i de nordiska länderna och av låntagarna. Banken finansierar projekt både i och utanför Norden.

NIB är en multilateral finansieringsinstitution, som ägs av de fem nordiska länderna och drivs enligt sunda, bankmässiga principer. Ägarna utser ledamöterna i bankens styrelse och kontrollkommitté.

NIB erbjuder sina kunder långfristiga lån och garantier på konkurrenskraftiga, marknadsmässiga villkor.

Banken anskaffar medlen för utlåning genom upplåning på den internationella kapitalmarknaden. NIB:s obligationer åtnjuter högsta möjliga kreditvärdighet, AAA/Aaa hos de ledande kreditvärderingsinstituten Standard & Poor's och Moody's.

NIB har huvudkontor i Helsingfors samt kontor i Köpenhamn, Oslo, Reykjavík, Stockholm och Singapore. Banken har cirka 135 anställda, som kommer från alla nordiska länder. ■

DETTA FINANSIERAR NIB

NIB finansierar investeringsprojekt och projektexport av ömsesidigt intresse för Norden och för låntagarna. Hög prioritet har investeringar som främjar det ekonomiska samarbetet inom Norden. Lån ges till investeringar som tryggar energiförsörjning, förbättrar infrastruktur eller stödjer forskning och utveckling. Hög prioritet har också projekt som förbättrar miljön i Norden och i dess närområden.

NIB kan också delta i finansieringen av inkommande direktinvesteringar med sysselsättningsfrämjande effekter i Norden.

NIB finansierar olika internationella projekt såväl på tillväxtmarknaderna som inom OECD-området. Banken ger lån till projekt som stödjer den ekonomiska utvecklingen i Nordens närområden samt till investeringar i olika delar av världen som är av ömsesidigt intresse för mottagarlandet och för Norden.

Utöver långivning beviljar NIB garantier för projekt som uppfyller bankens villkor.

LÅN I NORDEN

INVESTERINGSLÅN

NIB beviljar medel- och långfristiga lån med en löptid på 5 till 15 år. Lånen beviljas i olika valutor till fast eller rörlig, marknadsmässig ränta och för upp till hälften av projektets totalkostnad.

NIB finansierar projekt inom:

- tillverkningsindustrin, bland annat investeringar i anläggningar
- infrastruktur, satsningar inom energisektorn, samfärdsel, telekommunikation, vattenförsörjning och avfallshantering
- miljöområdet, både inom den privata och den offentliga sektorn
- forskning och utveckling
- gränsöverskridande investeringar, exempelvis företagsförvärv
- utländska investeringar i Norden.

REGIONALLÅN

Lånen beviljas nationella regionalpolitiska kreditinstitut för vidareutveckling av näringslivet i regionalpolitiskt prioriterade områden.

LÅN UTANFÖR NORDEN

Kärnan i NIB:s utlåning utanför Norden är lån under bankens projektinvesteringslåneordning. Det är långfristiga lån – upp till 20 år – för projekt på tillväxtmarknaderna i Asien, Mellanöstern, Central- och Östeuropa, Latinamerika samt Afrika. Lånen ges företrädesvis till låntagarlandets regering eller en offentlig finansinstitution. Projektinvesteringslån beviljas även utan statsgaranti, främst till investeringar i infrastruktur inom privatsektorn. Lån beviljas för upp till hälften av projektets totalkostnad. Lånen kan användas för finansiering av alla typer av projektkostnader inklusive de lokala kostnaderna. Lånen ges till marknadsmässig ränta och i den valuta som kunden önskar. Hittills har projektinvesteringslån lämnats för projekt i cirka 40 länder.

NIB beviljar även lån till nordiska företags investeringar – bland annat samriskföretag och företagsförvärv – inom OECD-området och Baltikum.

NORDENS NÄROMRÅDEN

NIB prioriterar finansiering av offentliga och privata infrastrukturinvesteringar i Nordens närområden.

Högsta prioritet har offentliga och privata miljöprojekt i Polen, Kaliningradområdet, Estland, Lettland, Litauen samt nordvästra Ryssland. För detta ändamål finns en speciell låneordning: miljöinvesteringslån (MIL). Projekten ska bidra till att minska miljöbelastningen och därmed också de gränsöverskridande föroreningarna. Miljöinvesteringslån beviljas på bankmässiga villkor till stater, myndigheter, institutioner och företag.

Vidare deltar NIB i finansiering av projekt i Baltikum genom lån till såväl baltiska som nordiska företag som investerar i de baltiska länderna. ■

Energisektorn allt viktigare

Nordiska Investeringsbanken uppvisar ett gott resultat för årets första åtta månader 2001. Räntenettot uppgick vid verksamhetsperiodens slut till 98 miljoner euro mot 94 miljoner euro för motsvarande period året innan. Överskottet för räkenskapsperioden uppgick till 88 miljoner euro (85). Balansomslutningen uppgick till 14,5 miljarder euro mot 13,8 miljarder euro vid årsskiftet, en ökning med 5 procent. Nettolikviditeten uppgick vid periodens slut till 3 421 miljoner euro mot 2 913 vid årsskiftet.

I likhet med året innan har en betydande del av NIB:s upplåningsprogram genomförts under årets åtta första månader. Nyupplåningen under denna period motsvarade 1 889 miljoner euro mot 1 288 miljoner euro vid motsvarande tidpunkt i fjol. Engelska pund, svenska kronor, japanska yen och nya taiwanesiska dollar har utgjort de viktigaste upplåningsvalutorna under perioden.

FLER LÅN TILL ENERGISEKTORN

Efterfrågan på bankens nordiska och internationella lån har under årets första åtta månader varit större än motsvarande period föregående år.

Inom bankens nordiska utlåning gick cirka en tredjedel av periodens utbetalningar till energisektorn. Under perioden har NIB finansierat flera investeringar i biobränsleeldade kraftverk samt utbyggnad av eltransmissionsnät. Inom tillverkningsindustrin, som nu utgör den näst största sektorn, är miljörelaterade investeringar inom stål- och metallframställning den största mottagargruppen.

Av låneutbetalningarna inom bankens internationella utlåning gick 40 procent till Baltikum och Central- och Östeuropa samt 27 procent till Asien. Under perioden har flera nya låneprogram avtalats, bland annat har banken avtalat om sitt åttonde låneprogram med Kina.

MILJÖSAMARBETE

I nordvästra Ryssland fortsätter beredningen och genomförandet av ett antal viktiga miljöprojekt. De operativa aktiviteterna inriktas främst på vatten- och avloppsprojekt i S:t Petersburg och Kaliningrad. Banken leder under ett särskilt mandat strukturering och genomförandet av det stora sydvästra reningsverket i S:t Petersburg.

NIB har beviljat ett lån om 30 miljoner US-dollar för ett projekt med syfte att rusta upp och förnya nickelsmältverken i Petjenga på Kolahalvön. Projektet omfattar en investering om totalt cirka 93,5 miljoner US-dollar och finansieras också med bistånd från Norge och Sverige.

STABIL RESULTATUTVECKLING

Kvaliteten på bankens låneportföljer och finansiella motparter har fortsatt hållits på en hög och stabil nivå. Banken har gjort en kreditförlustreservering om 0,5 miljoner euro för ett engagemang under perioden ifråga. En reservering för befarade kreditförluster som gjordes vid utgången av år 2000 realiserades under det första tertialet 2001 utan resultateffekt.

Bankens stabila resultatutveckling under årets första åtta månader förväntas bestå. ■

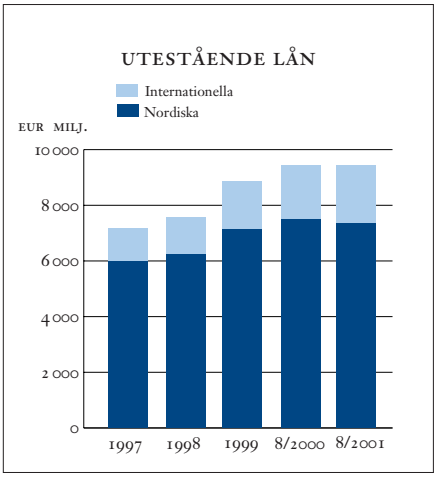

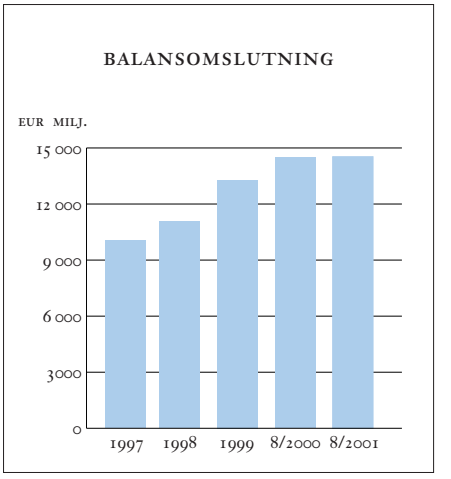

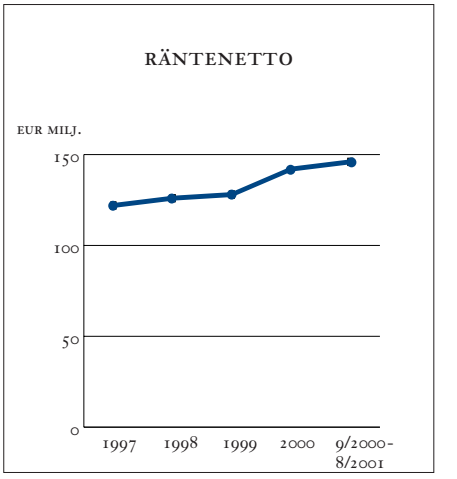

Framtid i fiberoptiska nätverk

Island blir allt tätare knutet till det moderna informationssamhället. I landet som ligger geografiskt isolerat har man gått in för att satsa på den nyaste informationstekniken. Det är viktigt att ha fungerande förbindelser med resten av världen och intresset för att delta i den tekniska utvecklingen är därför stort.

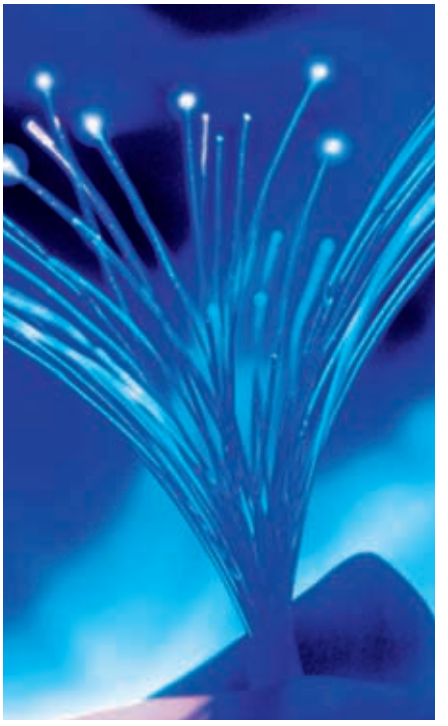

Fiberoptiska kablar transporterar signaler snabbare över längre distanser än kopparledningar. I varje kabel finns 96 fibertrådar.

BOLAGET LINA.NETS investeringar i ett fiberoptiskt kabelnät spelar en viktig roll då man nu bygger upp infrastrukturen för Island som ett modernt informationssamhälle. NIB har deltagit i finansieringen av fiberoptiska kablar för Storreykjavík med 200 miljoner isländska kronor.

Lina.net grundades år 1999. Bolaget bygger upp och driver ett telenätverk för förbindelser inom landet och utanför. Syftet är att erbjuda telekommunikationstjänster, främst datatransmission och permanenta Internetförbindelser, i huvudstaden och i landets största kommuner.

När det gäller utbyggnaden av ett kabelnät i huvudstadsområdet har man lyckats vara förutseende. Då Reykjavík Energi drog nya kabelrör i kraftnätet för ett antal år sedan lämnade man extra kapacitet som nu kan utnyttjas. Det existerande rörsystemet har visat sig mycket värdefullt i den aktuella satsningen. På rekordtid lyckades Lina.net med att gräva ner nya linjer och skapa ett nätverk av fiberoptiska kablar för Reykjavíkområdet. Bolaget driver nu ett nätverk som delvis är kopplat till Reykjavík energibolags kraftnät.

– Vi slog troligtvis nytt världsrekord i det här projektet. Sammanlagt 150 km fiberkabel lades ut på bara sex veckor, berättar Lina.nets verkställande direktör Eirikur Bragason. I varje kabel finns 96 fibertrådar eller 48 par av linjer. Genom dessa linjer transporteras signalerna mycket effektivt i stora mängder i form av ljusstrålar. Fiberoptiska kablar har samma funktion som traditionella kopparledningar, men har den fördelen att de transporterar signaler snabbare över längre distanser än kopparledningar.

BLAND LINA.NETS kunder finns framför allt offentliga institutioner, universitet och sjukhus. Lina.net erbjuder tre slag av anslutningar till det fiberoptiska nätverket: konventionell fiberförbindelse, förbindelse via mikrovågsnätet samt via kraftnätet. På bredbandsnäten kommer hemmen att kunna abonnera på olika tjänster så som Internet, musik och *video-on-demand*.

EIRIKUR BRAGASON ser positivt på bolagets framtid.

– Användningen av Internet bara ökar. Det finns en marknad också för andra nya tjänster och där vill vi kunna erbjuda kunderna det de vill ha. Vår styrka är en flexibel organisation, snabbhet och outsourcing. Vi kan erbjuda snabba installationer genom våra underleverantörer när behovet uppstår. Det hindrar inte att Lina.nets system ändå håller mycket hög kvalitet.

■